

สภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ธนากร หนูกลาง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

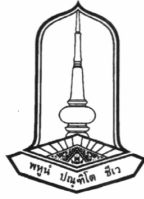

สภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ธนกร หนูกลาง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ตุลาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาชั้นคว่ำอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาชั้นคว่ำอิสระของ
นายธนกร หนูกลาง แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

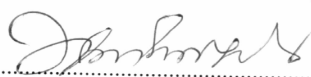
คณะกรรมการสอบการศึกษาชั้นคว่ำอิสระ

.....
(ผศ.ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

ประธานกรรมการ
(กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

.....
(อาจารย์ ดร.ละอوتا พงษ์ฤทัศน์)

กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาชั้นคว่ำอิสระ)

.....
(ผศ.ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

กรรมการ
(อาจารย์บัณฑิตศึกษานอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้การศึกษาชั้นคว่ำอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ.เทียนศักดิ์ เมฆพรรณโอกาส)
ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 29 เดือน ต.ค. พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.ละอота พงษ์ฤทัศน์ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ผศ.ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ ประธานกรรมการสอบ และ ผศ.ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้ศึกษาค้นคว้า ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาค้นคว้า

ขอขอบพระคุณ นายเชาวลิต เทพวารินทรามาศ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกนกสาริกา นายพิทักษ์ สุวรรณชาติ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญผู้อำนวยการโรงเรียนกุมภวาปี นางสิริลักษณ์ กลางสุข ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนขัติยะวงศา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ทุกท่านที่เป็นกลุ่มผู้ร่วมศึกษาที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนขอรบกวนขอบพระคุณคุณแม่กมลวรรณ หนูกลาง ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานและเพื่อนร่วมชั้นเรียนสำหรับกำลังใจที่มีให้เสมอในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ได้สำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขออุทิศเพื่อบูชา พระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ที่ให้การศึกษา อบรมสั่งสอนให้มีสติปัญญาและคุณธรรมเครื่องชี้นำความสำเร็จในชีวิต

ธนกร หนูกลาง

ชื่อเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ผู้ศึกษาค้นคว้า นายธนกร หนูกลาง

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ละออตา พงศ์ฤทธิ์สน์

ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม การเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการกาบริหารแบบมีส่วนร่วม และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการการบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารทั่วไป โดยจำแนกตามประสบการณ์ วิทยฐานะและขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล
2. ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็น ด้านการบริหารบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ
3. การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
4. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ผู้บริหารควรจัดสรรหน้าที่และมอบอำนาจในการปฏิบัติงานให้กับ ผู้ปฏิบัติงาน คนในองค์กร หรือทีมงาน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจให้ความยุติธรรมในการรับผลประโยชน์หรือคำชมเชยในการปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนและองค์กรได้อย่างแท้จริง และผลักดันให้คนในองค์กรได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรต้องรวมตัวกันเป็นทีมงาน และเปิดโอกาสให้บุคลากร

มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามามี
ส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงานเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพัน ผูกมัดและตกลงใจ
ร่วมกันในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษา	4
	สมมติฐานของการศึกษา	4
	ความสำคัญของการศึกษา	5
	ขอบเขตของการศึกษา	5
	กรอบแนวคิดในการศึกษา	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา	9
	ความหมายของการบริหาร	9
	ความหมายของการบริหารสถานศึกษา	11
	ความสำคัญและหลักการบริหารสถานศึกษา	13
	ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา	15
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม	29
	ความหมายของการมีส่วนร่วม	29
	ความสำคัญและหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม	30
	ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วม	34
	แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม	37
	บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2	39
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
	งานวิจัยในประเทศ	41
	งานวิจัยต่างประเทศ	45
3	วิธีดำเนินการศึกษา	47
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
	วิธีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
	การวิเคราะห์ข้อมูล	51
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
การวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2	54
การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2	60
การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน วิชยฐานะและประสบการณ์ทำงาน	65
การวิเคราะห์แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2	70
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
ความมุ่งหมายของการศึกษา	73
สรุปผล	73
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	84
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	85
ภาคผนวก ข แบบสรุปประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม	102
ภาคผนวก ค ตัวอย่างภาพประกอบการสัมภาษณ์	111
ประวัติย่อของผู้ศึกษา	115

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงประชากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน	48
2	จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
3	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม	55
4	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ	56
5	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ	57
6	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล	58
7	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป	59
8	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม	60
9	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ	61
10	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ	62
11	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานบุคคล	63
12	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป	64
13	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน	65

14 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน	66
15 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ	67
16 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ	68
17 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน	69
18 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน	70

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	6
2	ภาพรวมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล	14

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปฏิรูปการศึกษา มุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการ และปัจจัยต่างๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบ (Whole School Approach : WSA) ปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาที่ต้องดำเนินการ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ (Learning Reform) การประกันคุณภาพการศึกษา (Education Quality Assurance) และการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) ที่จะสร้างสรรค์และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งจะต้องหลอมรวมยุทธศาสตร์ทั้ง 3 เข้าด้วยกันในลักษณะองค์รวมโดยจะต้องบริหารจัดการให้เกิดการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ให้บรรลุเป้าหมาย ตามมาตรา 6 และมาตรา 7 ดังนั้น โรงเรียนจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาท โดยเน้นการเป็นผู้นำ การใช้แบบผู้นำแบบสนับสนุน การใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม (สุพล วังสินธ์. 2545 : 29-33)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่สามารถทำหน้าที่หรือมีบทบาทสำคัญดังกล่าวได้ เพราะมีปัญหาหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาในด้านปริมาณและคุณภาพ ความจริงที่ปรากฏและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นชัดเจนว่ารากฐานของปัญหา คือ คนไทยส่วนใหญ่ขาดภูมิปัญญาในการคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา ตลอดจนไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก บุคคลระดับผู้บริหารจำนวนไม่น้อยยังขาดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ขาดภาวะผู้นำ ขาดความรู้ในสภาวะการณ์ และกลยุทธ์ในการบริหารอย่างพอเพียง (รุ่ง แก้วแดง. 2542 : 1-2 ; อ้างอิงมาจาก ประเวศ วะสี. 2541 : 29 ; สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 3) ความจริงเชิงประจักษ์ อันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การบริหารกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์ มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้ธุรกิจเหล่านั้นบรรลุจุดมุ่งหมาย รวมถึงการบริหารสถานศึกษาก็จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 1) นั่นคือ การที่ผู้เรียนจะจบหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจ มีพื้นฐานความคิด มีประสิทธิภาพในการทำงานนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมาก เพราะเป็นผู้ออกแบบและจัดระบบการศึกษา ทั้งระบบความคิด และระบบบริหาร ซึ่งหมายถึงการนำทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปบริหารให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาตามที่ประเทศชาติต้องการ (เกษม วัฒนชัย. 2546 : 2)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในช่วงปัจจุบันนี้มุ่งเน้นที่จะให้องค์กรของสังคมทุกส่วนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา และให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษามาที่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีอำนาจอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะสถานศึกษามีอำนาจและความรับผิดชอบค่อนข้างเบ็ดเสร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) ด้วยความเชื่อที่ว่า การตัดสินใจที่ดีที่สุดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา น่าจะเกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ใกล้ชิด และมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนมากที่สุดและที่สำคัญกระบวนการบริหารจัดการจะต้องมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะผลการศึกษาหรือคุณภาพนักเรียนจะเกิดขึ้นที่โรงเรียนเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยหวังว่าเมื่อมีการกระจายอำนาจออกจากกระทรวงไปแล้ว ขั้นตอนการบริหารจะน้อยลงเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจ แต่ละเรื่องจะสั้นลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะพึ่งตนเองมากขึ้น ประสิทธิภาพการบริหารจัดการจะสูงขึ้น สอดคล้องกับมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน การมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ จะสามารถนำไปใช้ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้สูงขึ้น ดังนั้น สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุด จะต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เน้นการ บริหารจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม ให้ทุกคนทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ก : 14)

ในช่วงการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการศึกษา การกำหนดความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาที่เป็นเรื่องใหม่จะต้องดำเนินการในหลาย ๆ เรื่อง ภายใต้กรอบกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศคำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจเจริญ จึงได้กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2552 เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานการจัดการศึกษา โดยมีกลยุทธ์และจุดเน้นด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารและจัดการศึกษาที่ต้องการพัฒนาความเข้มแข็งของสถานศึกษา ในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมการบริหารโดยมีสถานศึกษาเป็นฐาน เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สาคร สังวงศ์. 2546 : 3) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าสภาพการมีส่วนร่วมการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านบุคลากร ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา และด้านกระบวนการบริหารมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านผู้บริหารมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารทั่วไปสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์เพื่อปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่เน้นการบริหารโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประชาชน และองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้น นั่นคือ การบริหารโดยองค์คณะบุคคล หรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 138 - 139)

การบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาของไทยยังมีความท้าทายที่หลายฝ่ายสรุปเป็นประเด็นที่ตรงกัน คือขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน ที่เข้ามามีบทบาทอย่างจริงจังในการบริหาร การศึกษา เพราะขาดกลไกที่เหมาะสมที่จะให้ชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมติดตามประเมินผลในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตนรวมทั้งการระดมสรรพกำลัง และการใช้ทรัพยากรในการศึกษาของไทยมีน้อย ยังจำกัดอยู่ในงบประมาณของรัฐ มีภาวะพึ่งพิงรัฐสูง เนื่องจากการจัดการศึกษาไทยถูกมองเป็นหน้าที่ของรัฐ ของสถานศึกษาของผู้บริหารและข้าราชการครู การจัดการศึกษาจึงถูกจำกัดอยู่ภายในโรงเรียนโดยลำพัง (อุทัย บุญประเสริฐ. 2543 : 102 ; อ้างอิงมาจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ก : 3 - 4) สำหรับการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 4 ยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณภาพ กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการตามความเหมาะสมของ แต่ละระดับการศึกษา ส่วนกระบวนการเรียนรู้นั้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและ สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ก : 12 -13)

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงต้องอาศัยการวิจัยเชิงทดลองและพัฒนา (Research and Development) เพื่อนำไปสู่ การแสวงหายุทธศาสตร์ และนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาสู่ระบบโรงเรียนทั้งระบบ มีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของผู้บริหาร และบุคลากรแกนนำด้านภาวะผู้นำเป็นอันมาก นับว่าการปฏิรูปการศึกษา แบบรื้อปรับโครงสร้างนี้เป็นการเน้นการเข้ามามีส่วนร่วม (Participation) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เน้นการประสานความร่วมมือและความพยายามร่วมกัน (Collaboration) เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ (กมล สุตประเสริฐ. 2540 : 42) ซึ่ง ทิพาวิดี เมฆสุวรรณ (2543 : 26) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า องค์กรต่าง ๆ ไม่สามารถตั้งอยู่หรือดำเนินการเองได้ โดยไม่พึ่งพาใคร เพราะทุกองค์การจะต้องมีเจ้าของหรือผู้ให้การสนับสนุนมีผู้ให้ความร่วมมือ มีผู้รับบริการ มีผู้ให้งบประมาณ และผู้มีผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีระบบความร่วมมือของบาร์

นาร์ต ที่กล่าวว่า องค์การเป็นระบบความร่วมมือของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุประสงค์ (Chester. 1938 : 75) ความอยู่รอด และความมั่นคงขององค์การ ขึ้นอยู่กับ กระบวนการดำเนินการของผู้บริหาร การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บัญชาหรือทีมงานได้มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการคิด จิตใจ อารมณ์ ซึ่งจะมีผลให้บุคคลหรือผู้เกี่ยวข้องเหล่านั้นทุ่มเทความสามารถให้งานบรรลุเป้าหมาย และผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบกับ ผลงานและการกระทำขององค์กรและทีมงานด้วยจิตใจอย่างแท้จริง จากสภาพปัญหาและความต้องการ ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์เพื่อปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารโรงเรียนให้ สอดคล้องกับแนวทางการบริหารที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่เน้นการบริหารโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประชาชน และองค์กร ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้น นั่นคือ การบริหารโดยองค์คณะบุคคล หรือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 138 - 139)

ดังนั้น ผู้ศึกษาประเด็นปัญหาซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาและแนวทางการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการและเป็นแนว ทางในการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ให้บริการทางการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน วิทยฐานะ และประสบการณ์ทำงาน
4. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

สมมติฐานของการศึกษา

1. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่มีประสบการณ์ การทำงานต่างกัน มีสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน
2. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่มีวิทยฐานะ ต่างกัน มีสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน
3. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่มีขนาดโรงเรียน ต่างกัน มีสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษา

1. ได้ทราบถึงสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. ได้ทราบถึงปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
3. เป็นแนวทางให้สถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ นำรูปแบบไปพิจารณาปรับบทบาทหน้าที่ ในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. นำรูปแบบและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้วิจัยใช้ประเด็นศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 4 ด้าน คือ
 - 1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ
 - 1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ
 - 1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล
 - 1.4 ด้านการบริหารทั่วไป
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,297 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 297 คน
3. ขอบเขตด้านตัวแปร
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ตามลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ
 - 3.1.1 ประสบการณ์การทำงาน
 - 1 – 10 ปี
 - 11 – 20 ปี
 - 21 – 30 ปี
 - 31 ปีขึ้นไป

3.1.2 วิทยฐานะ ไม่มีวิทยฐานะ ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ

3.1.3 ขนาดโรงเรียน เล็ก กลาง ใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ สภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

3.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

3.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

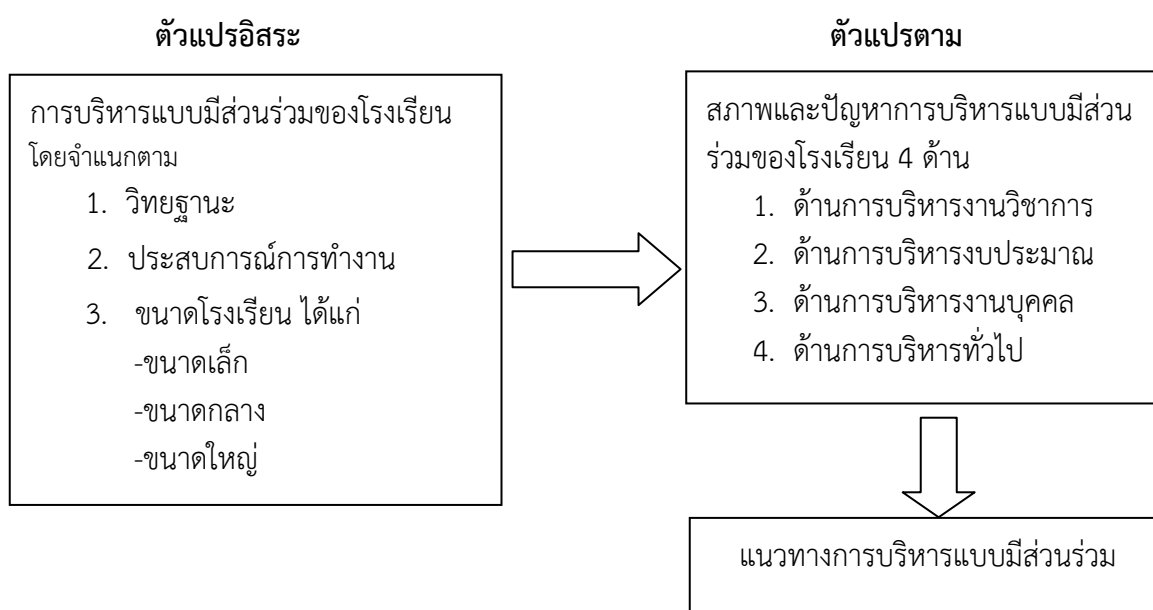
3.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

4. ขอบเขตด้านเวลา

การเก็บรวบรวมข้อมูลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2554 ซึ่งใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2555 – เดือนกุมภาพันธ์ 2556 เป็นระยะเวลา 4 เดือน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ตามหลักการบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ดังสรุปในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนและกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบประเมินผลและร่วมปรับปรุงพัฒนา ตามหลักการกระจายอำนาจ ในงาน 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนและเสนอของบประมาณ การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา และการวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานธุรการงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

2. ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบประเมินผลและร่วมปรับปรุงพัฒนา

3. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ประสบการณ์ครูผู้สอนในสถานศึกษาของรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

3.1 1 – 10 ปี

3.2 11 - 20 ปี

3.3 21 –30 ปี

3.4 31 ปีขึ้นไป

4. วิทยฐานะ หมายถึง ตำแหน่งความรู้ความสามารถ ความชำนาญการหรือความเชี่ยวชาญของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบไปด้วย ไม่มีวิทยฐานะ ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ

5. ขนาดโรงเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน หรือ สมศ.) แบ่งเป็น 3 ขนาดดังนี้

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1 – 120 คน

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121 – 540 คน

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 541 ขึ้นไป

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการจัดการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ใน 3 อำเภอของจังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ อำเภอนาวัง อำเภอนากลาง อำเภอสุวรรณคูหา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาถึงสภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ จากวรรณกรรม เอกสาร วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม
3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหาร

ความหมายของการบริหาร ได้มีผู้นิยามความหมายไว้แตกต่างกันมากมายขึ้นอยู่กับมุมมองการบริหารในลักษณะที่แตกต่างกัน การบริหาร (Administration) โดยทั่วไปมีความหมายที่กว้างมากอาจรวมถึง การบริหารงานทุกด้านทั้งธุรกิจและรัฐกิจ เป็นคำกลางในการบริหารกิจการที่เป็นสาธารณะประโยชน์หรือการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น รัฐประศาสนศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหารงานปกครองประเทศ (Public Administration) การบริหารการศึกษา (Educational Administration) การบริหาร หมายถึง กิจการต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม

พระธรรมโกศาจารย์ (2549 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting thing done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์ขึ้นใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้พระพุทธเจ้าต้องบริหารคณะสงฆ์

ปราชญ์ กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2545 : 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการมีการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม ซึ่งจะทำงานดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อยและกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเสมอ

พิทยา บวรวัฒนา (2546 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ ด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

มัลลิกา ต้นสอน (2544 : 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร (Administration) หมายความว่า การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling)

สมคิด บางโม (2546 : 61) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารที่ส่วนใหญ่จะนึกถึงการบริหารราชการ คำศัพท์ที่ใช้มี 2 คำ คือ การบริหาร (Administration) นิยมใช้กับการบริหารราชการ หรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบายซึ่งศัพท์บัญญัติว่ารัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) คำศัพท์อีกคำหนึ่งคือ การจัดการ (Management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า การบริหาร กับคำว่า การจัดการใช้แทนกันได้ และมีความหมายเหมือนกัน และสมคิด บางโม ยังได้กล่าวอีกว่าการบริหารราชการในทางปฏิบัติขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย นับเป็นการประยุกต์ความรู้หลักการและทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม สามารถโน้มน้าวและจูงใจคนให้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างมีความสุข และงานบรรลุเป้าหมาย การบริหารจึงเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง บางคนอาจมีความสามารถพิเศษ มีพรสวรรค์ สามารถจัดการได้ดี โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรมทางด้านการบริหารมาก่อน แต่ถ้าบุคคลนั้นได้รับการศึกษาอบรมด้วยแล้วย่อมจะทำให้การจัดการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามผู้บริหารที่ขาดศิลปะ ไม่มีความสามารถพิเศษมาแต่กำเนิด หากได้รับการอบรมทางการบริหารย่อมจะช่วยให้การจัดการดำเนินไปด้วยดีตามสมควร ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ผู้ที่เข้ารับตำแหน่งเป็นผู้บริหารจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรมก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ และมีการฝึกอบรมผู้บริหารระหว่างดำรงตำแหน่งเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการจัดการ เรียกว่า การฝึกอบรมระหว่างประจำการ ผู้บริหารที่ดีควรยึดถือว่าการจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ผู้บริหารควรหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ติดตามผลงานการศึกษาวิจัย ทฤษฎีและหลักวิชาการใหม่ ๆ ตลอดจนพยายามใช้ความสามารถของตนเองปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ

สมยศ นาวิการ (2544 : 38) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การและสั่งการควบคุมกำกับ ความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ลักษณะที่สำคัญของการบริหารการบริหารมีลักษณะสำคัญ 8 ประการ ดังนี้

- (1) การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร
- (2) การบริหารเป็นงานที่จุดหมายทั้งนี้หมายความว่า ในการบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตาม ส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

(3) การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายใน และภายนอกองค์กร ดังเช่น ถ้าผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็อาจได้โดยการจัดหาเครื่องจักรเครื่องมืออันทันสมัยมาใช้ จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่อสังคมภายนอกเป็นต้นว่า ถ้าองค์กรนั้น ๆ มีนโยบายที่จะทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษาหรือบริจาคเงินก่อสร้างโรงเรียนก็นับว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายนอกองค์กรหรือองค์กรบางแห่งอาจไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งองค์กรของตนก่อขึ้น เช่น สิ่งเหล่านี้นิยมเป็นผลของการบริหารอันมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

(4) การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคน ธุรกิจก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะว่าคนเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัด ทั้งด้านกำลังกาย กำลังสมองและเวลา จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

(5) การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดีก็แต่โดยการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่น ผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

(6) การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ก็แต่โดยการใช้ความรู้ความชำนาญ และการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะ จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหารเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่ง ผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติโดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหารอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ ฯลฯ

(7) การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าการบริหารดำเนินไปอย่างไร ได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้น ก็คือผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร

(8) เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเองโดยทั่วไปแล้ว (ยกเว้นองค์กรขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนามของเจ้าของธุรกิจ

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานร่วมกันของผู้บริหารและสมาชิกในองค์กร โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยใช้กระบวนการ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling)

2. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา จะใช้เรียกว่าการบริหารโรงเรียนตามที่เรียกแต่ก่อนก็ได้ การบริหารสถานศึกษานั้น เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดแผนงาน วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะ และให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 18 – 19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร การศึกษาคือการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิดความสามารถ และความเป็นคนดีที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพซึ่งจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัด อาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้เรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษานั้นเอง”

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2546 : 123) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักการบริหารสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM.) เป็นการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบมีความเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป หลักการบริหารมี 5 ประการ ดังนี้

- (1) หลักการกระจายอำนาจ เป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา ให้เกิดความคล่องตัวมีอิสระและมีประสิทธิภาพ
- (2) หลักการบริหารตนเอง สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้นภายใต้การบริหารเป็นองค์คณะบุคคล
- (3) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกำหนด นโยบายและแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมคิดร่วมทำ
- (4) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน ปรับปรุงโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบและได้รับความเห็นชอบ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล สถานศึกษาต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบเพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สมคิด บางโม (2544 : 153) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง แหล่งพัฒนาประชากรของประเทศที่สำคัญยิ่ง เป็นหน่วยงานที่ใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ จำนวนมากมาย หากการจัดการบริหารงานในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ ผลผลิตของโรงเรียน คือนักเรียนที่สำเร็จออกไป ย่อมมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศย่อมล่าช้าตามไปด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 55) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา ควรมีขอบเขตครอบคลุมงาน 6 งาน ได้แก่ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียนงาน ธุรการ งานการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ทั้ง 6 งาน มีเป้าหมายหลักร่วมกัน คือ ให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหลักสูตรโดยมีงานวิชาการเป็นหลัก ส่วนงานอื่นเป็นงานที่สนับสนุนส่งเสริมงานวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานในสถานศึกษาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ค้นหาความสามารถของตนเอง ตามความถนัดและความสนใจ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบ

อาชีพหรือการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษายังรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่บุคคลหลายฝ่ายต่างร่วมมือกัน ดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถทัศนคติ พฤติกรรมค่านิยมหรือคุณธรรมโดยมุ่งหวังให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยอาศัยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน ฉะนั้น การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นการดำเนินงานและการตัดสินใจการสั่งการ เพื่อให้งานทุกด้านของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษามากที่สุด

3. ความสำคัญและหลักการบริหารสถานศึกษา

มีผู้ให้ความสำคัญและหลักการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2553 : 59) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า หลักการในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทัศนคติพื้นฐาน และทราบถึงองค์ประกอบการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีส่วนทักษะทางด้านเทคนิค ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ และความชำนาญในกิจกรรมเฉพาะอย่าง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับวิธี กระบวนการ การดำเนินงาน ซึ่งผู้บริหารยุคใหม่ควรมีทักษะทั้ง คือ ทักษะทางคตินิยม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านเทคนิค

อเนก พุทธศรี (2551 : 1) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การจัดระบบและการกำกับควบคุมกลไกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลร่วมมือกันดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพตามความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีความสุข

ธีระ รุญเจริญ (2554 : 177) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการบริหารและจัดการศึกษาและมีจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงจะต้องมีคุณลักษณะที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการบริหารท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจะสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามที่ตั้งเป้าหมาย

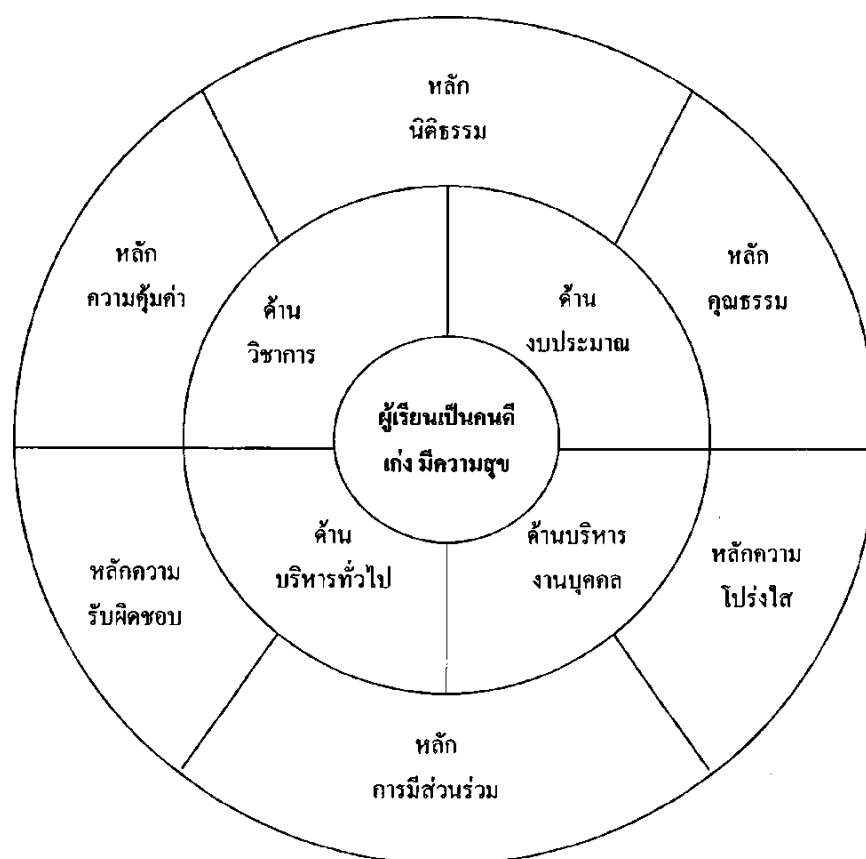
กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 30 - 32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายความว่า หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ใช้ความพยายามต่าง ๆ ในการจัดการทรัพยากรทางการบริหารให้เกิดประโยชน์ต่องานตามภารกิจ และการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา มีวิสัยทัศน์สามารถกำหนด เป้าหมาย กำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาได้อย่างเป็น รูปธรรมและมีความเป็นไปได้และที่สำคัญที่สุด ผู้บริหารจะต้องรู้และเข้าใจถึงภารกิจ ตลอดจนขอบข่ายของงานที่ได้รับมอบอย่างชัดเจน ปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล ได้กำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้สถานศึกษาใช้เป็นหลักในการบริหารงาน ซึ่งนอกจากการบริหารและการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนแล้ว รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการภาครัฐมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว สำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรมและส่วนราชการถือปฏิบัติ การบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า "ธรรมภิบาล"

มาบูรณาการในการบริหารและจัดการสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย หลักการดังกล่าว ได้แก่

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

ซึ่งหลักธรรมาภิบาลนี้อาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา ซึ่ง ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป เป้าหมายในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์

ที่มา: คู่มือการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 31)

ภาพประกอบ 2 ภาพรวมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

4. ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นการบริหารที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการด้านการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้น จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐาน ดังนั้นจึงมีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนไว้ ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 33-36) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษามี 4 กลุ่ม คือ

1. การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุคครุ

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย

- 2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
- 2.3 การตรวจสอบ การติดตาม ประเมินและการรายงานผลการใช้เงิน
- 2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.5 การบริหารการเงิน
- 2.6 การบริหารบัญชี
- 2.7 การบริหารวัสดุและทรัพย์สิน

3. การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 3.5 การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย

- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
- 4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำมะโนนักเรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และ

ตามอัยยาศัย

- 4.12 การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน
- 4.13 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.14 การส่งเสริมและสนับสนุนและประสานงานการศึกษาจากบุคคลองค์กร

หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

- 4.15 การจัดระบบควบคุมในหน่วยงาน
- 4.16 การบริการสาธารณะ
- 4.17 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือ เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะต้องดำเนินการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 33)

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยเรียน มีส่วนร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทั้งด้านเวลา สารการเรียนรู้ และผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ ใช้การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูได้รับการ พัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

3. การวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาต้องกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา จัดทำ เอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาดำเนินการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ เทียบโอนผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียนจัดให้มีการประเมินผล การเรียนทุกช่วงชั้น และจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จัดให้มีการ พัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลมีการเทียบโอนผลการเรียนโดยคณะกรรมการ จัดระบบ สารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

4. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

สถานศึกษาต้องสนับสนุนส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ต่อเนื่องอยู่เสมอ

5. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนา และใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ เหมาะสมเพื่อการศึกษา จัดทำ จัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้กับครูและผู้เรียนอย่างเพียงพอ และหลากหลาย

6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงและ สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและ นอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรกระบวนการ เรียนรู้ การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

สถานศึกษาดำเนินการเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับชุมชน โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่นสนับสนุนและช่วยเหลือ ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างชุมชน โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษาการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่ง เรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมี ความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จาก การบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 39)

1. การจัดตั้งงบประมาณ

สถานศึกษาต้องจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและดัชนีตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ ด้านงบประมาณของสถานศึกษา วิเคราะห์แผนกลยุทธ์ โดยพิจารณาแผนงาน / โครงการของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดตั้งเป็นแผนงบประมาณของสถานศึกษา จัดทำแผนงบประมาณตามแผนงาน งาน / โครงการให้มีความเชื่อมโยงกับสถานศึกษาและของเขตพื้นที่การศึกษา วิเคราะห์และจัดลำดับ ความสำคัญของแผนงาน งาน / โครงการ และจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษาเพื่อเสนอขอความเห็น ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา จัดทำคำขอตั้งงบประมาณของสถานศึกษาเสนอสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ทำข้อตกลงบริการสาธารณะ โดยมีเป้าหมายการให้บริการที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของ สถานศึกษา โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การจัดสรรงบประมาณ

สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้กับหน่วยงานภายในสถานศึกษาตาม แผนพัฒนาการศึกษาประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา เบิกจ่ายและอนุมัติ งบประมาณโดยจัดส่งแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อขอใช้งบประมาณไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณประเภทต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการประจำปี อนุมัติการใช้งบประมาณ ของสถานศึกษาตามประเภทและรายการที่ได้รับงบประมาณ โอนเงินงบประมาณวงเงินรวมต่างประเภท งบรายจ่ายของแต่ละแผนงาน งาน / โครงการ แล้วรายงานผลการดำเนินงาน ผลการใช้จ่ายเงิน งบประมาณประจำปี โดยแสดงรายละเอียด ผลผลิตและผลลัพธ์ของแผนงาน งาน / โครงการตามแบบที่ กำหนดไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. การตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ

สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการตรวจสอบ ติดตามการใช้งบประมาณ โดยกำหนดแผนการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา วางแผน ตรวจสอบ วิเคราะห์ ประเมินความเพียงพอ และประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในของสถานศึกษา สอบทานระบบการปฏิบัติงาน สอบทานความเชื่อถือได้ของข้อมูล ตรวสอบระบบการดูแลรักษาและความปลอดภัยของทรัพย์สินของหน่วยงานรับตรวจ นอกจากนี้สถานศึกษาจะต้องตรวจสอบติดตามการใช้ผลผลิต โดยการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย วางแผนประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ความประหยัด และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานในสถานศึกษา

4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

สถานศึกษาจะต้องวางแผน ผนึก ส่งเสริมการระดมทุนการศึกษาและทุนเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา จัดทำข้อมูลสารสนเทศ และระบบการรับจ่ายทุนการศึกษา และทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สรุป รายงาน เผยแพร่และเชิญเกียรติผู้สนับสนุนทุนการศึกษาและทุนเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา ในด้านกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา สถานศึกษาจะต้องสำรวจความต้องการของนักเรียนและคัดเลือกผู้เสนอกู้ยืมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ประสานการกู้ยืมเพื่อศึกษากับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง สร้างความตระหนักแก่ผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานนอกจากนี้สถานศึกษาควรจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง บริหารจัดการทรัพยากรโดยการสำรวจและจัดทำข้อมูลทรัพยากรเพื่อการศึกษาในเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษาเพื่อประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรของสถานศึกษาร่วมมือกันใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอนและสถานศึกษา ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับบุคคลและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ดำเนินการเชิญเกียรติบุคคลและหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

5. การบริหารการเงิน

การเบิกเงินจากคลัง สถานศึกษายื่นเรื่องขอเบิกเงินพร้อมหลักฐานสำหรับรายการที่ได้จัดสรรและกำหนดให้เบิกเป็นเงินก้อน เช่น เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรให้เขตพื้นที่การศึกษา เว้นแต่กรณีการขอเบิกเงินสำหรับเงินงบประมาณที่จัดสรรและกำหนดให้เบิกเป็นวงเงินรวมไม่ต้องยื่นเรื่องให้เขตพื้นที่การศึกษา การรับเงินและการเก็บรักษาเงิน สถานศึกษาสามารถรับเงินออกใบเสร็จรับเงิน และเก็บรักษาเงินในส่วนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาส่วยการจ่ายเงิน สถานศึกษาสามารถจ่ายเงินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ให้แก่บุคลากรหรือผู้มีสิทธิโดยตรงเว้นแต่กรณีที่เป็นอำนาจจ่ายของคลังและที่คลังกำหนดให้ส่วนราชการผู้เบิกเป็นผู้จ่าย ส่วนการหักเงิน ณ ที่จ่ายและนำเงินที่หักส่งสามารถดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่ โดยนำส่งคลังโดยตรงหรือนำส่งคลังผ่านธนาคาร

6. การบริหารบัญชี

สถานศึกษาสามารถจัดทำบัญชีการเงิน ทะเบียนทางการเงิน โดยจัดทำบัญชีและทะเบียนเฉพาะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา จัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินส่งเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเปิดเผยต่อสาธารณชน ส่วนการจัดทำและจัดหา

แบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน สถานศึกษาสามารถจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์ขึ้นใช้เองเว้นแต่เป็นแบบพิมพ์กลางที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อจำหน่ายแจก

7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

สถานศึกษาควรวางแผนจัดหาพัสดุปีปัจจุบันและล่วงหน้า 3 ปี เฉพาะส่วนที่จะจัดหาเองหรือที่จะร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่นจัดทำกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ เว้นแต่กรณีที่มีแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะเป็นมาตรฐานอยู่แล้ว พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ จัดหาพัสดุด้วยเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาดำเนินการเองหรือร่วมกับสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่นจัดหาตามแผนการจัดหาพัสดุประจำปี ควบคุม ดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุใน ส่วนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาตามที่ระเบียบ กฎหมายกำหนด ตลอดทั้งการจัดหาผลประโยชน์สินทรัพย์ในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษาการสรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดตั้งงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพ การใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญมุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 51)

1. การวางแผนอัตรากำลัง

สถานศึกษาต้องประเมินความต้องการอัตรากำลัง จัดทำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาเสนอแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา

2. การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

การขอเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเสนอไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเสนอขอเปลี่ยนแปลงการกำหนดตำแหน่ง การขออนุมัติตัด โอนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อเขตพื้นที่การศึกษา

3. การเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สถานศึกษารวบรวมและรายงานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่การศึกษา

4. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

4.1 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง สถานศึกษาเสนอความต้องการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกรณีที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบหรือมอบหมายรวมทั้งสามารถดำเนินการสรรหาและจัดจ้างบุคคลเพื่อปฏิบัติงานในตำแหน่งอัตราจ้างประจำหรืออัตราจ้างชั่วคราว

4.2 การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการเตรียมความพร้อมและการพัฒนา อย่างเข้มสถานศึกษาจะต้องแจ้งภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ดำเนินการให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการสำหรับบุคลากรทางการศึกษาหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม สำหรับผู้ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่งคร่ำผู้ช่วยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามเงื่อนไขที่ได้แจ้งให้ทราบ รายงานผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มแล้วแต่กรณีต่อเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการแต่งตั้งหรือสั่งให้พ้นจากสภาพการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดเมื่อได้รับอนุมัติจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

5. การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

5.1 การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา กรณีการย้ายผู้บริหารสถานศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอความประสงค์และเหตุผลความจำเป็นในการขอย้ายต่อเขตพื้นที่การศึกษา กรณีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สถานศึกษารวบรวมรายชื่อและข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายและให้ความเห็นเสนอไปยังสถานศึกษาที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประสงค์จะขอย้ายไปปฏิบัติงาน สถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เสนอเรื่องไปยังเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขออนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ในกรณีให้ความเห็นไม่สมควรรับย้ายให้แจ้งเรื่องไปยังผู้บริหารสถานศึกษาต้นสังกัดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายทราบต่อจากนั้นจึงส่งย้ายและสั่งบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้วแต่กรณีตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

5.2 การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่างเขตพื้นที่การศึกษากรณี

การย้ายผู้บริหารสถานศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอความประสงค์และเหตุผลความจำเป็นในการขอย้ายไปยังเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัดและเขตพื้นที่การศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายไปปฏิบัติงาน กรณีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สถานศึกษารวบรวมรายชื่อและข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายและให้ความเห็นเสนอไปยังสถานศึกษาที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประสงค์จะขอย้ายไปปฏิบัติงาน สถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายมาปฏิบัติงานในสถานศึกษา ในกรณีให้ความเห็นชอบรับย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เสนอเรื่องไปยังเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขออนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ในกรณีให้ความเห็นไม่สมควรรับย้าย ให้แจ้งเรื่องไปยังผู้บริหารสถานศึกษาต้นสังกัดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้วแต่กรณีตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

6. การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ

สถานศึกษาตรวจสอบคำขอเปลี่ยนสถานภาพของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความประสงค์จะขอเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ และเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เสนอแนะให้ความเห็นชอบในกรณีที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขอเปลี่ยนแปลงตำแหน่งมาดำรงตำแหน่งในสถานศึกษานั้น ๆ จากนั้นจึงดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

7. เงินเดือนและค่าตอบแทน

สถานศึกษาแจ้งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึงอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทนที่จะได้รับ ซึ่งเป็นไปตามบัญชีอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

8. การเลื่อนขั้นเงินเดือน

8.1 การเลื่อนขั้นเงินเดือนปกติ ให้สถานศึกษาประกาศเกณฑ์การประเมินและแนวปฏิบัติในการพิจารณาความดีความชอบให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดในฐานะผู้บังคับบัญชา รวบรวมข้อมูลพร้อมความเห็นของผู้มีอำนาจในการประเมินและให้ความเห็นในการเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอคณะกรรมการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน แจ้งคำสั่งไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชาทราบพร้อมเหตุผลที่ไม่เลื่อนขั้นเงินเดือน ส่งเลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

8.2 การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ (กรณีถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ) ให้สถานศึกษาเสนอเรื่องพร้อมทั้งข้อเท็จจริงและความเห็นที่เป็นข้อยุติและรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และดำเนินการด้านสวัสดิการให้แก่ครอบครัวผู้ถึงแก่กรรมอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดตามความเหมาะสม

8.3 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสถานศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแผนที่กำหนด สร้างและพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายในการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

9. การลาศึกษาต่อ

สถานศึกษาอนุญาตหรือเสนอขออนุญาตการลาศึกษาต่อตามนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการของเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการตามที่กฎหมายกำหนด และเสนอเรื่องการอนุญาตให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาลาศึกษาต่อให้เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดหรือเพื่อทราบแล้วแต่กรณี

10. การประเมินผลการปฏิบัติงาน

สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและที่ ก.ค.ศ. กำหนด ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

11. การส่งเสริมวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้นั้นได้บังคับบัญชาวินัยในตนเองป้องกันไม่ให้ผู้นั้นได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย

12. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

12.1 กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ให้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้รับความจริงและยุติธรรมโดยไม่ชักช้า เมื่อมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บริหารสถานศึกษาอาจสั่งยุติเรื่องในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วพบว่าไม่ได้กระทำผิดวินัย หรือสั่งลงโทษ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนตามที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วพบว่ามีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง หลังจากนั้นจึงรายงานการดำเนินงานทางวินัยไม่ร้ายแรงไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

12.2 กรณีความผิดวินัยร้ายแรง ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามกฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีอันมีมูลว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. แล้วเสนอผลการสอบสวนให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาลงโทษปลดออกหรือไล่ออก หลังจากนั้นจึงรายงานการดำเนินงานทางวินัยร้ายแรงไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

13. การสั่งพักราชการ

การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเมื่อมีการสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและมีเหตุสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามที่กฎหมายกำหนด

14. การออกจากราชการ

14.1 การลาออกจากราชการ ผู้บริหารสถานศึกษาอนุญาตในการลาออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด หรือรับเรื่องการลาออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชาแล้วแต่กรณี หรือยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง หากเห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

14.2 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง หรือเสนอให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาแล้วแต่กรณี

15. การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยดำเนินการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอไปยังเขตพื้นที่การศึกษาให้ดำเนินการต่อไป

16. งานทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้างดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษียณอายุราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และลูกจ้างในสถานศึกษา รับเรื่องการแก้ไขวัน เดือน ปี เกิดแล้วเสนอให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณา

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารอื่นๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 64) สถานศึกษาควรจัดระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษาจัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น ๆ เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลางนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการ และการประชาสัมพันธ์

1. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

สถานศึกษาควรประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือความช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษาเผยแพร่ข้อมูลเครือข่ายการศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแผน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ความร่วมมือและสนับสนุนทางวิชาการแก่เครือข่ายการศึกษาของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. การวางแผนการศึกษา

2.1 แผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ สถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและสนองความต้องการของชุมชนและสังคม โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา เสนอแผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ที่จัดทำขึ้นให้เขตพื้นที่การศึกษารับทราบ จากนั้นจึงจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

2.2 แผนพัฒนาการศึกษาประจำปี หรือแผนปฏิบัติการประจำปี สถานศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาและการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบายและกรอบแนวทางการจัดและพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามนโยบายและกรอบแนวทางของสถานศึกษาและ

ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรรวมกับทรัพยากรของสถานศึกษาหรือที่สถานศึกษาจัดหาได้เอง เสร็จแล้ว
เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

3. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

สถานศึกษาควรศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตาม
กรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษา และตามความต้องการของสถานศึกษา แจ้งผลการศึกษาวิจัยให้
เขตพื้นที่การศึกษารับทราบและเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยของสถานศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษาและ
สาธารณชนทราบ

4. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

โดยพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย
มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

5. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

สถานศึกษาจะต้องกำหนดมาตรฐานและดัชนีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านของ
สถานศึกษา ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้น นำผลการ
ประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาทั้งมาตรฐานการปฏิบัติงานและระบบการประเมินมาตรฐาน
การปฏิบัติงานของสถานศึกษา

6. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

โดยวางแผนและดำเนินการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในการ
การบริหาร และพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

7. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยสนับสนุนข้อมูลรับทราบหรือดำเนินการตามมติของคณะกรรมการเขตพื้นที่
การศึกษาแล้วแต่กรณี

8. การดำเนินงานธุรการ ด้านการเงิน การคลัง บัญชี และพัสดุ

สถานศึกษาต้องวางระบบและวิธีปฏิบัติด้านการเงิน การคลัง และการพัสดุของ
สถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่และตามกรอบของระเบียบและกฎหมายที่กำหนด ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง
และการจัดทำบัญชีของสถานศึกษาตามระเบียบที่กำหนด ขอเบิกจ่ายงบประมาณไปยังคลังจังหวัดผ่าน
เขตพื้นที่การศึกษาตามระบบที่กำหนด กำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณภายใน
สถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนและระเบียบที่กำหนด

9. การอำนวยการด้านบุคลากร

โดยจัดระบบการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการบริหารงานบุคคล
ตั้งแต่สรรหา บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย การพัฒนา สิทธิประโยชน์และสวัสดิการ ตลอดจนการดำเนินการ
ทางวินัยตามบทบาทความรับผิดชอบของสถานศึกษา

10. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

โดยบำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ใน
สภาพที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมและพร้อมที่จะใช้ประโยชน์

11. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

สถานศึกษาจะต้องประสานงานกับชุมชนและท้องถิ่นในการสำรวจ และจัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา และเสนอสำมะโนผู้เรียนให้เขตพื้นที่การศึกษา รับทราบ

12. การรับนักเรียน

สถานศึกษาจะต้องกำหนดเขตพื้นที่บริการการศึกษาและแผนการรับนักเรียน โดยประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการรับนักเรียนตามแผนที่กำหนด

13. การจัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษา

โดยเสนอข้อมูลและความต้องการในการยุบรวม เลิกหรือเปลี่ยนสภาพสถานศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาโดยฝ่ายความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

14. การอำนวยการและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย โดยการสำรวจความต้องการในการเข้ารับบริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบนอก ระบบและตามอัธยาศัย กำหนดแนวทางและความเชื่อมโยงในการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแนวทางของเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบ ตามความเหมาะสมและศักยภาพของสถานศึกษา รวมทั้งเชื่อมโยงประสานความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

15. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

โดยการกำหนดแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาในทุกด้านซึ่งครอบคลุมถึงการประสานความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานสถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาร่วมกัน

16. การทัศนศึกษา

สถานศึกษาจะต้องวางแผนการนำนักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานศึกษา แล้วดำเนินการนำนักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

17. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

โดยดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน

18. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

โดยการวางแผนการประชาสัมพันธ์งาน การศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาตามแนวทางที่กำหนด ติดตามประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนาการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

19. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร

หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาโดยให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

20. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดและพัฒนาการศึกษาร่วมกัน

21. งานติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา โดยการจัดระบบ จัดทำเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบที่กำหนดไว้ แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา ระบบ การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

22. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน สถานศึกษาจะต้องวางแผนการจัดระบบการควบคุมภายในสถานศึกษา ดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินกำหนดติดตามและประเมินผลการควบคุมภายในและรายงานให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบจะเห็นได้ว่าเมื่อพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีการปรับโครงสร้างการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานในสังกัด เช่น เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จะต้องปรับเปลี่ยนระบบการบริหาร ตลอดจนอำนาจหน้าที่และภารกิจหลายด้านตามไปด้วย แม้ว่าหลายเรื่องจะต้องรอกำหนดกรอบและแนวนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ แต่ในส่วนของการดำเนินงานบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมาบางส่วนไม่จำเป็นต้องรอกำหนดกรอบอำนาจจากส่วนกลาง โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ เป็นสิ่งที่สถานศึกษาสามารถกระทำได้ทันที ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารจัดการและผู้ใช้บริการจากสถานศึกษากระบวนการบริหาร

สรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการศึกษาต่างประเทศอีกมากมายหลายท่านได้ให้ความหมายของขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

กริฟฟิธส์ (Griffiths) (1956 : 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

- 1) การรักษาความสัมพันธ์ชุมชน
- 2) ปรับปรุงและขยายโอกาสทางการศึกษา
- 3) จัดหาและพัฒนาบุคลากร
- 4) จัดหาและรักษาอาคารสถานที่

แคมเบลล์และคณะ (Campbell and others) (1997 : 116) ได้ให้ความหมายไว้ว่า งานบริหารสถานศึกษามีงานสำคัญ 6 ประการ คือ

- 1) งานสัมพันธ์ชุมชน
- 2) งานหลักสูตรและการสอน
- 3) งานกิจกรรมนักเรียน
- 4) งานบริหารบุคคล
- 5) งานอาคารสถานที่
- 6) งานธุรการและการเงิน

คิมบรูกซ์ (Kimbrough) (1976 : 164-193) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หน้าที่หรือภารกิจของสถานศึกษามี 8 ด้าน ได้แก่

- 1) การเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร
- 2) การบริหารนักเรียน
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- 4) การบริหารงานบุคคล
- 5) การบริหารงานอาคารสถานที่
- 6) การบริการชุมชน
- 7) การจัดโครงสร้างองค์การและบริหารงานและ
- 8) บริหารงบประมาณ

เซอร์จิโอวานนี และคณะ (Sergiovanni and others) (1980 : 175) ได้ให้ความหมายไว้ว่า งานบริหารสถานศึกษามี 8 ประการ คือ

- 1) งานสัมพันธ์กับชุมชน
- 2) งานกิจกรรมนักเรียน
- 3) งานหลักสูตรและการสอน
- 4) งานบริหารบุคลากร
- 5) งานอาคารสถานที่
- 6) งานธุรการ
- 7) งานพัฒนาบุคลากร
- 8) งานประเมินผล

ฟิสก์ (Fisk) (1963 : 211 – 225) ได้ให้ความหมายไว้ว่า งานบริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้านเช่นกัน คือ

- 1) ความสัมพันธ์ชุมชน
- 2) การสรรหาและพัฒนาบุคลากร
- 3) การปรับปรุงและส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา
- 4) การจัดหาและดูแลเรื่องการเงิน อาคารสถานที่และอุปกรณ์

แรมเซเยอร์และคณะ (Ramsayer and others) (1955: 18 – 56) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ขอบข่ายของงานบริหารสถานศึกษาคือ

- (1) พัฒนาการเรียนการสอน
- (2) ธุรการการเงินและบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
- (3) เป็นผู้นำชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
- (4) งานบุคคล
- (5) งานอาคารสถานที่
- (6) จัดการรถรับส่งนักเรียน
- (7) จัดระบบบริหารโรงเรียน
- (8) ปกครองดูแลนักเรียน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษามีอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจทั้ง 4 กลุ่มงาน และนำเข้ามาสู่กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมการดำเนินงานของหน่วยงาน ได้มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลายท่านดังนี้

สมยศ นาวิการ (2545 : 46) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นกระบวนการของการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และเชี่ยวชาญของพวกเขา ในการแก้ไขปัญหาของการบริหารที่สำคัญ คืออยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ ที่ถือว่า ผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่ของการบริหารของพวกเขา ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา และประการสุดท้ายต้องให้ผู้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร ไม่เพียงแต่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใย

ชัยญา อภิบาลกุล (2545 : 41) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์การดำเนินการกิจกรรมร่วมกัน มีความเกี่ยวข้องจนเกิดความผูกพันต่อสมาชิกและองค์การเพื่อให้เกิดผลทั้งตนเอง และหน่วยงาน/องค์การ

อนันต์ หะสุวรรณ (2545 : 49) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคล เข้าร่วมในการทำงาน การตัดสินใจช่วยเหลือสนับสนุนเสนอแนะ หรือวิธีการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ภูวดล หมั่นสีพรหม (2546 : 24) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545 : 9 – 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนในการทำงาน จะทำให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันกับงานหรือองค์การความรู้สึกผูกพันเกี่ยวข้องหากมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันแล้ว จะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัดหรือผูกพันสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน

ทะนงศักดิ์ จันทรทอง (2546 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การที่ประชาชนซึ่งรวมหมายถึงบุคคล กลุ่ม และองค์กรมีส่วนร่วมในงานพัฒนา และการจัดการป่าและทรัพยากรทุกขั้นตอน อาทิ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการแสดงความคิดเห็น และการชี้ประเด็นปัญหา การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดการ การได้รับผลประโยชน์ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การติดตามประเมินผล และแก้ไขปัญหาอุปสรรค การมีส่วนร่วม (Participation) มีนัยถึงลงไปถึงการเป็นส่วนหนึ่งซึ่งต้องคิดว่า จะช่วยกันทำอะไร ต่างกับการกระทำร่วมกัน (Interaction) ซึ่งเป็นแค่การสื่อสารพูดคุย หรือทำอะไรสักอย่างร่วมกัน การระดมสรรพกำลัง เป็นต้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เพื่อกำหนดวิธีการพัฒนาและแก้ไขปัญหาภายใต้ความรับผิดชอบร่วมกันการเข้ามามีส่วนร่วมอาจมาจากความสนใจเป็นรายบุคคล การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว การเข้าร่วมในฐานะกรรมการหรือเข้าร่วมให้คำปรึกษา ช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป

2. ความสำคัญและหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

นักการศึกษาได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

จันทราณี สงวนนาม (2545 : 69) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล

คุณวุฒิ คนฉลาด. (2547 : 165) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารองค์การแบบมีส่วนร่วม เป็นเทคนิคการบริหารที่มีการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยหลักการ คือมุ่งที่จะให้สมาชิกในองค์การมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นทีม หรือเป็นกลุ่ม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมงานจึงประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ

เนตรพัฒน์ ยาวีราช (2547 : 43) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการตัดสินใจที่ผู้นำและพนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รูปแบบนี้เหมาะสมกับพนักงานที่ชอบทำงานโดยการควบคุมตนเอง เพราะพนักงานชอบที่จะมีอำนาจในการกระทำของตนเอง

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ (2545 : 200) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำแบบมีส่วนร่วม เป็นผู้นำที่ให้คำแนะนำแก่พนักงาน กระตุ้นความคิด กระตุ้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับพนักงานก่อนตัดสินใจ

สุริยา ห่มขวา (2548 : 23) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เรื่องประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม ต้องมีข้อตกลง 5 ประการ ดังนี้

- 1) ข้อตกลงในการทำให้ดีที่สุด
- 2) ข้อตกลงที่จะเป็นกลุ่มที่ดี
- 3) ข้อตกลงเกี่ยวกับความคิดที่ซื่อตรง
- 4) ข้อตกลงเกี่ยวกับการร่วมมือกัน

5) ข้อตกลงเกี่ยวกับเป้าหมายของกลุ่ม

วันชัย โกลละสุด (2549 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารโดยให้บุคคลในองค์กรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการบริหารงาน

ความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

- 1) ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง
- 2) กระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวางและเกิดการยอมรับได้
- 3) เป็นหลักการของการบริหารที่เป็นผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้

4) ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและจัดปัญหาความขัดแย้งได้

วันชัย วัฒนศัพท์ (2549 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การทำงานแบบมีส่วนร่วม นั้น ไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กรหรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการตัดสินใจ เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นยินยอมปฏิบัติตาม (compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจและสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ตัวอย่างเช่นนี้เป็นตัวอย่างที่สามารถจะนำไปใช้ในองค์กร หรือรัฐวิสาหกิจที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะเป็นเครื่องมือของการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพต่อไป

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติตกลงยอมรับ ยอมปฏิบัติตามด้วยความสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน จนสามารถปฏิบัติงานนั้นได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

- 1) มีการจัดสรรหน้าที่และอำนาจ ในการปฏิบัติงานให้กับ ผู้ปฏิบัติงาน คนในองค์กร หรือทีมงาน เพื่อต้องการให้ทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ
- 2) การก่อให้เกิดสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างคนและองค์กรได้อย่างแท้จริง และผลักดันให้คนในองค์กรได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจขององค์กร
- 3) รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นและลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการทำงาน
- 4) ทำให้ทุกคนในองค์กรต้องรวมตัวกันเป็นทีมงาน (Teamwork) เพื่อผนึกกำลังและศักยภาพ ในการแก้ไขปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งการทำงานลักษณะดังกล่าวนี้จะเป็นไปตามหลักการขององค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

อาทิส (จันทร์านิ สงวนนาม. 2545 : 68 ; อ้างอิงมาจาก Argyis. 1964) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารถือว่เป็นศาสตร์และศิลป์ที่มีหลักในการดำเนินงานส่วนสำคัญประการหนึ่งคือ หลักการมีส่วนร่วม ในการบริหารองค์กรนั้น นอกจากผู้บริหารซึ่งมีบทบาทสำคัญในองค์กรแล้ว สมาชิกหรือบุคคลในองค์กรก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์กรก้าวหน้าไปได้ด้วยดี การบริหารในปัจจุบันจึงพยายามหาวิธีการที่จะให้มีการยอมรับและความเข้าใจระหว่างผู้บริหาร และผู้ที่อยู่ในองค์กร แนวความคิดหนึ่งของการบริหารก็คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management)

ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การตามแนวความคิดของ แมคเกรเกอร์ (McGregor. 1960) ที่มีความเห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดผลดีต่อการควบคุมตนเอง และการควบคุมตนเองจะช่วยให้บุคคลรู้จักพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ในด้านการตัดสินใจ การแสดงออก เทคนิคการควบคุมงาน ตลอดจนทัศนคติและความสามารถที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้

คริส อากีริส. (Chris Argyris) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์การได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์การที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์การ ควรประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ (จันทร์านิ สงวนนาม. 2545 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Argyris. 1964)

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สมาชิกขององค์การย่อมมีความผูกพันกับองค์การที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และมีความปรารถนาที่จะได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การ แม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็น ก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การแล้ว
2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้ว ยังช่วยให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ระหว่างกลุ่ม สมาชิกและความร่วมมือนั้นจะแพร่ขยายไปทั้งองค์การ ทำให้สมาชิกทั้งองค์การมีเป้าหมายเดียวกัน การมีส่วนร่วมเป็นการยินยอมและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะมีผลทั้งทางใจ การยอมรับ การสนับสนุน และผลต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่
3. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกัน จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์การ

Vroom และ Yetton (เมตต์ เมตต์การรุณจิต. 2541 : 27 ; อ้างอิงมาจาก Vroom and Yetton. n.d.) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ในการที่จะกำหนดว่าเมื่อไรควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยอย่างไรในการตัดสินใจตัวแบบ (Mode) ของ Vroom and Yetton ได้เสนอแนะว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนี้ควรจะขึ้นอยู่กับธรรมชาติของปัญหาและสถานการณ์ในการกำหนดรูปแบบและปริมาณของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น Vroom and Yetton ได้เสนอกฎไว้ 2 กลุ่ม

1. กฎกลุ่มแรกเป็นการส่งเสริมคุณภาพของการตัดสินใจ
 2. กฎกลุ่มที่สองเป็นการส่งเสริมการยอมรับการตัดสินใจ
- ในการตัดสินใจนั้นมีทางเลือกอยู่ 5 วิธี ตั้งแต่ผู้บริหารตัดสินใจเองคนเดียวไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ ทางเลือกในการตัดสินใจทั้ง 5 วิธี มีดังนี้
1. ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตัดสินใจเองตามลำพัง
 2. ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากผู้อื่น แล้วตัดสินใจเอง
 3. ผู้บริหารหารือกับผู้เกี่ยวข้องเป็นรายคน แสวงหาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแล้วตัดสินใจเอง
 4. ผู้บริหารปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม แสวงหาความคิดเห็นร่วมกัน โดยการอภิปรายแล้วตัดสินใจ
 5. ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์ และปัญหา แล้วให้กลุ่มตัดสินใจ

Abraham H . Maslow (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 ข : 32-33 ; อ้างอิงมาจาก Maslow. n.d.) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความต้องการพื้นฐานที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมมีอยู่ 5 ประการ โดยแยกเป็นระดับ ดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs)
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need)
3. ความต้องการความรัก (Love and Belongingness Need)
4. ความต้องการการยกย่องนับถือจากคนอื่น หรือมีเกียรติในสังคม (Esteem Need)
5. ความต้องการความตระหนักรู้ตนเอง (Self - Actualization Need)

Max Weber (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 ข : 16-17 ; อ้างอิงมาจาก Max Weber. n.d.) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การกระทำเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่บุคคลกระทำและกำหนดให้มีความหมายเป็นการส่วนตัว Weber ให้ความเห็นการกระทำทางสังคมมี 4 ขั้นตอน

1. การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสมในอันที่จะบรรลุจุดหมายที่เสี่ยงไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปในด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคม
2. การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม (Valuable) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำให้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตมีความสมบูรณ์ พร้อมเป็นการกระทำที่มุ่งด้านจริยธรรม ศาสนา และศีลธรรม เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม
3. การกระทำตามแบบประเพณี (Traditions) เป็นการกระทำที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโดยยึดเอาแบบอย่างที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตเป็นหลักโดยไม่คำนึงเหตุผล
4. การกระทำที่แฝงตัวด้วยความเสนาหา (Affective) เป็นการกระทำที่คำนึงถึงอารมณ์และความผูกพันทางจิตใจระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำจากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับธรรมชาติของปัญหาและสถานการณ์ ความต้องการพื้นฐานของบุคคล และการกระทำของมนุษย์

McClelland (1953 : 154) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ปัจจัยที่สำคัญของความเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน คือ ความเข้มข้นของความต้องการความสำเร็จของบุคคล McClelland กล่าวว่า องค์การควรจะให้โอกาสตอบสนองความต้องการอย่างน้อยที่สุด 3 อย่าง คือ

1. ความต้องการอำนาจ บุคคลที่มีความต้องการอำนาจสูงสุด จะมององค์การว่าเป็นโอกาสที่จะได้สถานภาพและอำนาจหน้าที่ บุคคลเหล่านี้จะถูกจูงใจด้วยงานที่ให้โอกาสสร้างอำนาจ
2. ความต้องการทางสังคม บุคคลที่มีความต้องการทางสังคมสูง จะมององค์การว่าเป็นโอกาสของการมีเพื่อน พวกเขาจะถูกจูงใจด้วยงานที่กำหนดให้เกี่ยวข้องกับเพื่อนร่วมงานแต่จะไม่พอใจงานที่กำหนดให้ทำตามลำพัง
3. ความต้องการความสำเร็จ บุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จสูงจะมองว่าการเป็นสมาชิกขององค์การเป็นปัญหาที่ท้าทาย และพบว่าบุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จสูงมีลักษณะ ดังนี้
 - 3.1 พวกเขาต้องการความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการค้นหาทางเลือกแก้ปัญหา
 - 3.2 พวกเขาจะพิจารณาความเสี่ยงภัยและกำหนดเป้าหมายปานกลาง เช่น เป้าหมายที่ไม่ง่ายจนเกินไป หรือเป็นไปไม่ได้ที่จะบรรลุถึงความสำเร็จ
 - 3.3 พวกเขาต้องการสิ่งย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพวกเขา

ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของ McGregor (McGregor : theory X and Theory Y) สมยศ นาวิการ (2528 : 190) ได้กล่าวถึง McGregor เพื่อชี้ให้เห็นถึงการบริหารสองแบบ คือ ทฤษฎี X หรือเผด็จการ และทฤษฎี Y หรือการมีส่วนร่วม แต่ละแบบเกี่ยวข้องกับสมมติฐานที่มีต่อลักษณะของมนุษย์ผู้บริหารแบบทฤษฎี X เชื่อว่า

1. มนุษย์โดยทั่วไปไม่ชอบการทำงาน และพยายามหลีกเลี่ยงถ้าหากว่าพวกเขาสามารถทำได้

2. เนื่องจากคุณลักษณะการไม่ชอบทำงานของมนุษย์ มนุษย์จึงถูกบังคับ ควบคุมหรือข่มขู่ด้วยการลงโทษ เพื่อให้พวกเขาใช้ความพยายาม เพื่อบรรลุถึงความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การ

3. มนุษย์โดยทั่วไปไม่ชอบให้ถูกสั่งการ ต้องการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ มีความทะเยอทะยาน และต้องการความมั่นคงมากที่สุด

ผู้บริหารทฤษฎี Y มีความเชื่อตรงกันข้ามกับผู้บริหารแบบทฤษฎี X สมมติฐานของทฤษฎี Y คือ

1. การทำงานเป็นแหล่งของการตอบสนองความพอใจอย่างหนึ่ง เหมือนกับการเล่นและพักผ่อน

2. การข่มขู่ด้วยการลงโทษ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งเท่านั้นในการชักจูงบุคคลให้ทำงาน และโดยปกติแล้วการข่มขู่ด้วยการลงโทษไม่ได้เป็นวิธีการที่ดีที่สุด บุคคลที่ถูกผูกพันต่อการบรรลุถึงความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การจะมีแรงจูงใจด้วยตนเองและควบคุมตนเอง

3. ความผูกพันของบุคคลที่มีต่อเป้าหมาย ขึ้นอยู่กับรางวัลต่างๆ ที่พวกเขาคาดหวังว่าจะได้รับเมื่อเป้าหมายบรรลุถึงความสำเร็จภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม บุคคลโดยทั่วไปจะยอมรับและแสวงหาความรับผิดชอบ

4. บุคคลส่วนใหญ่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

5. ความสามารถทางความคิดของบุคคลส่วนใหญ่ถูกใช้ประโยชน์น้อยเกินไปวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Likert (Likert : Participative Management Approach)

สรุปได้ว่า หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ ขั้นตอนและกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบประเมินผลและร่วมปรับปรุงพัฒนา ตามหลักการกระจายอำนาจ

3. ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการได้เสนอรูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้มากมายหลายทัศนะดังต่อไปนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (วัชรระ สกุล ณ มรรคา. 2541 : 21 ; อ้างอิงมาจาก นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation)

2. การมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation)

3. การมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมผ่านองค์การที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชนโดยตรง (Open Participation) และยังได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีส่วนร่วมไว้ 3 ลักษณะคือ

3.1 เป็นผู้กระทำการ (The Actor) คือ มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรม

3.2 เป็นผู้รับผลการกระทำ (The Recipient) คือ ได้รับผลจากกิจกรรม

3.3 เป็นสาธารณชนทั่วไป (The Public) คือ ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง แต่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ทัศนาศาสตร์ (อิทธิพร ศรีแสงน. 2544 : 34 ; อ้างอิงมาจาก ทัศนาศาสตร์. 2539) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม 8 รูปแบบ คือ

1. การวางแผนแบบสแกนลอน (The Scanlon Plan) เป็นแนวทางที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดแนวทางหนึ่งเป็นการทำงานแบบทีมระหว่างคนงานกับผู้บริหาร เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ค่าจ้างและผลกำไร

2. เจเครู๊ป (Jishu Kanri – JK) เป็นการจัดตั้งกลุ่มอิสระเล็ก ๆ ที่มีอำนาจเด็ดขาด กลุ่มเหล่านี้จะพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานแล้วพยายามที่จะหาข้อยุติอย่างสร้างสรรค์ผู้นำกลุ่มอาจได้รับการคัดเลือกหรือสับเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม กลุ่มจะต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. การปรึกษาตามสายบังคับบัญชา (Consultative Hierarchy) เป็นวิธีการที่ให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเครือข่ายคณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ภายในบริษัท

4. T – Group Approach or Sensitivity วิธีการนี้ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม และพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ของฝ่ายบริหาร เทคนิคชนิดนี้ใช้เพื่อเข้าใจคนอื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้ถึงค่านิยม แรงจูงใจ จุดอ่อนและจุดแข็งของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยแต่ละคนจะต้องเข้าใจตนเองเสียก่อน

5. การบริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับต่าง ๆ ในองค์กร (Multiple Management) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยมีความตั้งใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเพียงคนเดียว จึงต้องการที่จะให้บุคคลในระดับต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการบริหารด้วย

6. ระบบ Q.C.C (Quality Control Circle) เป็นการทำงานของกลุ่มเล็กๆ ซึ่งมีบุคลากร 3 – 5 คน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน โดยวิเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน จากนั้นจะหาแนวทางแก้ไข

7. แนวทางการใช้คณะกรรมการในการบริหารแบบมีส่วนร่วม (committee Approach or Participation) คณะกรรมการเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำความคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้ปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับที่สูงกว่าพนักงานปฏิบัติ คณะกรรมการจะเป็นกลุ่มที่จัดตั้งชั่วคราวเพื่อปรึกษาเฉพาะหน้า

8. การมีส่วนร่วมและการสร้างทีมงาน (Participation and Team Building) กิจกรรมการมีส่วนร่วมและการสร้างทีมงานมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เมื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรในองค์กรมีความมั่นคง สมาชิกของกลุ่มจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ชวितย์ พิทักษ์พรพลล (2544 : 30) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ลักษณะและกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decosion Making) โดยอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ระยะเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ที่เป็นไปทั้งในรูปของการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากรหรือการเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือรวมถึงเข้าร่วมในการลงแรงร่วมใจ
3. มีส่วนในการรับผลประโยชน์ (Binefits) ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือส่วนตัวอย่างใดตัวอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างควบคู่กันไป
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ในรูปแบบนี้นับเป็นการควบคุม การทดสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมที่ดี

วันชัย โกลละสุด (2549 : 3) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมที่ดี ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากเจตนาธรรม และความตั้งใจที่จะเข้าร่วม
2. กระบวนการมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และขีด

ความสามารถของแต่ละบุคคล

3. การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ การมีส่วนร่วมไม่เกิดจากการข่มขู่ บังคับ

วันชัย โกลละสุด (2549 : 3) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ในองค์การของการปฏิบัติงานใด ๆ จะปรากฏบุคคลในระดับต่าง ๆ ปฏิบัติงานเพื่อการนั้น ๆ โดยสังเขป อาทิ ผู้นำองค์กร(ผู้บริหารระดับสูง) ได้แก่ หัวหน้าสำนักงาน ผู้จัดการ หรือประธานกรรมการบริษัท เป็นต้น ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ผู้ช่วยผู้จัดการ กรรมการบริหาร ผู้บริหารระดับต้น อาทิ หัวหน้างานวิศวกรโครงการ หัวหน้าโครงการ ผู้ปฏิบัติงาน อาทิ ธุรการ การเงิน เป็นต้น วิศวกร สถาปนิก กลุ่มผู้ใช้แรงงานอื่น ๆ อาทิ ภารโรง คนงาน และประชาชนที่อาจเกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะการปฏิบัติงานขององค์กรโดยทั่วไปจะเป็นไปโดยการแบ่งแยกหน้าที่มีภาระงานแต่ละแผนกฝ่าย กอง หรือหน่วยงานตามคำสั่งมอบหมายหน้าที่การงาน หรือแผนภูมิรูปแบบการจัดองค์กรของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งมีแยกต่างหากทั้งราชการหรือเอกชน การปฏิบัติงานเชิงคำสั่งหรือแผนภูมิลำหนันั้นเป็นลักษณะของการสั่งการ จะเป็นทั้งรูปแบบประสานจากเบื้องบนลงล่าง หรือจากเบื้องล่างสู่บนหรือในระดับเดียวกันได้เสมอ พฤติกรรมการปฏิบัติลักษณะแนวสั่งการนี้เป็นเรื่องปกติ โดยมีพื้นฐานจากหลักองค์กรที่ได้วางไว้ การพัฒนาหรือการประสบความสำเร็จของงานในองค์กรเป็นสิ่งที่สามารถมองออกและมองได้ โดยการทำงานเชิงบุคคลเป็นสำคัญ แนวเปลี่ยนผ่านซึ่งความสำเร็จใด ๆ ที่เกิดขึ้นโดยการเสนอความคิด และร่วมกระทำ กระทำได้แต่ไม่สอดคล้องเท่าที่ควรการจัดกระทำเพื่อองค์กร ให้มีการพัฒนาและเร่งรัดจะต้องก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม

4. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม

อุทัย บุญประเสริฐ. (2542 : 15-17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิธีการของการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีหลายแนวทางหลายทฤษฎีแตกต่างกันไปตามลักษณะของงาน แต่จะกล่าวถึงพอสังเขปในเชิงปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษา (Consultation) การปรึกษาหารือเป็นการรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลบางประการก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินการและเพื่อประเมินผลบางประการที่มองข้ามไป นอกจากนี้ ยังเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจและเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะทางเลือกประกอบการตัดสินใจ รูปแบบของการให้คำปรึกษาหารือนี้ เหมาะสำหรับการบริหารภารกิจที่ไม่ใหญ่โตหรือใช้กับผู้บริหารระดับต้น

2. การทำงานเป็นทีมหรือการสร้างทีมงาน (Team Building) เป็นกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น ซึ่งในการทำงานทุกคนจะต้องเข้าใจในวัตถุประสงค์ มีการประสานงานและสามารถทำหน้าที่แทนกันได้อย่างราบรื่น

3. กลุ่มคุณภาพงาน (QC Circles) เป็นการทำงานของคนกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 3 – 15 คน แต่นิยมกันมากคือ 8 - 9 คน จากแผนกเดียวกัน มาพบปะกันเป็นประจำเพื่อควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงาน ปรับปรุงวิธีการทำงาน โดยมาร่วมกันคิดค้นหาสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์จนได้ข้อสรุปของปัญหา จากนั้นจึงเสนอแนะแนวทางแก้ไข วิธีการนี้เหมาะสำหรับใช้กับบุคลากรในระดับพนักงานผู้ปฏิบัติงานในองค์กร (Worker) หรือระดับหัวหน้างาน (Foreman)

4. การรับฟังข้อเสนอแนะ (Suggestion Programs : SP) เป็นการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสหรือกระตุ้นให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการทำงาน เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วิธีนี้จะเน้นไปที่แต่ละบุคคล ซึ่งตรงกันข้ามกับการบริหารโดยใช้กลุ่มในการแก้ปัญหาข้อคิดเห็นนี้จะต้องมีสมาชิกทั้งหมดอย่างน้อย ร้อยละ

5. การฝึกอบรม ที-กรุป (T – Group Approach or Sensitivity) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปของการฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการโดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ นั่งพูดคุยกันอย่างเปิดเผย โดยทุกคนจะต้องทำความเข้าใจบุคลิก ค่านิยม แรงจูงใจ และเป็นอุปสรรคในการทำงานการฝึกอบรมประเภทนี้จะเน้นกระบวนการ (Process) มากกว่าเนื้อหา (Content) ซึ่งจะทำให้รู้จักตนเองดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ทัศนคติตลอดจนคุณค่าใหม่ของกลุ่ม

6. การมอบอำนาจ (Delegated Power) เป็นแนวทางหนึ่งในการกระจายอำนาจ (Decentralized) เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหารสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบประชาธิปไตย และเปิดโอกาสทางเลือกให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการบริหาร แต่อำนาจในการปกครองหรือบังคับบัญชา ยังคงอยู่กับผู้บริหารสูงสุดระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับว่าได้ผลในเชิงปฏิบัติมากมี 4 แบบ ดังนี้

6.1 ระบบการปรึกษาหารือ เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการต่าง ๆ รูปแบบนี้เป็นการกระจายอำนาจบริหารและการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมรับผิดชอบ

6.2 ระบบกลุ่มคุณภาพ เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้มีส่วนร่วมใน รูปแบบกลุ่มทำงาน ระบบคุณภาพแบบนี้เหมาะสำหรับใช้กับพนักงานระดับปฏิบัติหรือระดับหัวหน้างาน เป็นการฝึกฝนและฝึกโอกาสให้ทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุของปัญหาตลอด แนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

6.3 ระบบข้อเสนอแนะ หลักการปฏิบัติทุกคนได้กรอกแบบแสดงความคิดเห็น ตามที่กำหนดและมีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้หากมีข้อเสนอแนะใดที่ดีและนำไปปฏิบัติจะได้รับรางวัลแก่ผู้เสนอความคิดเห็น

6.4 ระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนเป็นเจ้าของกิจการและรู้สึกผูกพันใน การปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

อนันต์ หลีจินตะ (2550 : 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานขององค์กรใด ๆ นั้น มีรูปแบบอยู่หลายสถานะ สิ่งที่จะส่งผลต่อการเกิดบรรยากาศเพื่อทุกคนและยังไปสู่ความสำเร็จของ เป้าหมายที่ต้องการนั้น มีความจำเป็นในทิศทางของการสร้างและสนับสนุน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการที่บุคคลในฐานะต่าง ๆ ต้องก่อความรู้สึกริ และสร้างแรงกระตุ้นต่อบุคคลอื่น ๆ ให้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ บนพื้นฐานแห่งความที่บุคคล มีความมั่นใจว่าเหตุและผลทางความคิดจะได้รับการสนับสนุน

2. การริเริ่มลักษณะแห่งพฤติกรรมบุคคล เป็นข้อคิดแห่งการสร้างรูปลักษณ์ของ การแสดงออกของบุคคล ลดและขจัดปมความคิดแย้งหรือความขัดแย้งจากพฤติกรรมบุคคลให้ลด น้อย สร้างความกล้าต่อการแสดงออก

3. การเปิดโอกาสเพื่อการแลกเปลี่ยน ย่อมเป็นผลดีต่อกลุ่มและบุคคลได้ในระดับ กระทบเพราะโอกาสเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใด ๆ หรือประสบการณ์มักถูกปิดกั้นด้วยคำสั่ง หรือความคิดเบื้อบบน การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนย่อมส่งผลต่อเหตุและผลในการพัฒนา ความคิดต่าง ๆ ได้

4. การสนับสนุนแนวความคิดที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ ซึ่งการสนับสนุนแนวคิด เหล่านั้นสามารถดำเนินการในทิศทางของงบประมาณหรืออื่นใดเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลแห่งการสร้าง สถานะบุคคลให้ไว้วางใจองค์กรให้ความร่วมมือต่อองค์กรได้มาก

5. สถานการณ์เพื่อการบริหารหรือจัดการ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสถานการณ์ใน การจัดการงานด้วยเสมอ เพื่อผลสูงสุด การเลือกแบบการบริหารใด ๆ ย่อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมได้ ปัจจุบันการบริหารส่วนใหญ่ มุ่งแบบการมีส่วนร่วมเพราะเป็นการเปิดโอกาสแห่งบรรยากาศการริเริ่ม สร้างสรรค์

6. การมองหาความคิดเห็นเฉพาะในส่วนที่ดี เป็นมุมมองของการบริหารที่ต้องการ ผลสัมฤทธิ์ว่าเมื่อบุคคลใดเสนอแนวคิดเพื่องานแล้วควรได้เห็นความเหมาะสมและทิศทางการเสนอของ บุคคลอื่น ๆ ด้วยดี มิใช่มุ่งแนวทางเพื่อความขัดแย้งหรือสร้างฐานการไม่ยอมรับให้เกิดขึ้น

7. จูงใจให้เกิดการสร้างกระบวนการความคิดให้เกิดในทุกกลุ่มงาน การสร้างแรงจูงใจ ย่อมเป็นผลต่อบุคคลที่ก้าวมาสู่การต้องการมีส่วนร่วมเสมอ หากผลตอบแทนเหล่านี้มีคุณค่า และประโยชน์ต่อตน ทั้งนี้ย่อมขึ้นกับปฏิกิริยาของบุคคลโดยรวมขององค์กรด้วยว่าจะทำให้ได้เพียงใด ขึ้นตอนของความสำเร็จที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมและบุคคลยอมรับ อาจได้แก่

- 1) การเรียนรู้ในกิจกรรมของตนหรือหน้าที่ของตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นผลต่อความรู้สึกในการอยากรู้ อยากเข้าใจ และอยากเข้าไปมีส่วนร่วม (เป็นการทำการบ้านเพื่อตนเอง)
- 2) สไตล์การทำงานของแต่ละบุคคล เป็นโอกาสของการเลือกเพื่อให้ตนเองก้าวต่อไปหรือได้รับการสนับสนุน
- 3) ความมีอารมณ์ที่มั่นคง
- 4) การยอมรับจุดอ่อนของตนเอง หรือความบกพร่องต่าง ๆ ของตนเอง
- 5) รู้ตนเอง (จุดแข็งที่มีอยู่หรือศักยภาพของตนเอง)
- 6) มีความคิดเห็นในเชิงทะเยอทะยาน โดยเป้าหมายเป็นจุดนำทดลองเสี่ยงเพื่อความสำเร็จในงานของตนเอง
- 7) สร้างข่ายงานได้ โดยมีการพึ่งพาต่อกัน ทั้งเพื่อน, ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ใต้บังคับบัญชา
- 8) เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มว่ามีขั้นตอนอย่างไร
- 9) เรียนรู้ที่จะเจียบ และ
- 10) ถือสัจย์ เป็นแบบแผนการทำงาน

สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ทุกคนในองค์กรหรือต่างองค์กรได้มีโอกาสจัดกระทำการทำงานตามเป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ตามประสงค์ที่ต้องการ ผู้นำในการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดีมีทักษะในงานและความฉลาด มีความสามารถในงานและการตัดสินใจ มนุษยสัมพันธ์และคุณธรรมในการปฏิบัติงาน และมีความสามารถในบทบาทของตนเองอย่างดี กระบวนการบริหารจึงจะบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ต้องการได้ด้วยดี

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำนโยบายแผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบและกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตร ร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. กำกับ ดูแลติดตามและประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา

5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่

การศึกษา

6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม

สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่

การศึกษา

8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและ

สถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. ดำเนินการและประสานส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่

การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะ สำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่

ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

สถานที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน
บ้านหนองบัวคำแสน ถนน สายจังหวัดอุดรธานี-จังหวัดเลย ตำบลนากลาง อำเภอนากลาง
จังหวัดหนองบัวลำภู

พื้นที่บริการ

เขตพื้นที่การปฏิบัติงานควบคุม กำกับ ดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 2 มีขนาดพื้นที่โดยประมาณ 1,543.69 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 3 อำเภอ
ได้แก่ อำเภอนากลาง อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอนาวัง

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

อำเภอนาดัง จังหวัดเลย

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

อำเภอบ้านผือ อำเภอกุตุบ จังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอนาดัง และอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 อยู่ในพื้นที่การปกครองของ
3 อำเภอ 22 ตำบล 263 หมู่บ้าน 5 เทศบาลตำบล 20 องค์กรบริหารส่วนตำบล
ประชากรทั้งสิ้น 147,646 คน

จำนวนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน			
โรงเรียน	จำนวน	103	แห่ง
โรงเรียนสาขา	จำนวน	2	แห่ง
โรงเรียนศึกษาพิเศษ	จำนวน	-	แห่ง
โรงเรียนเอกชน	จำนวน	5	แห่ง
รวม		110	แห่ง

ระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (NT, O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2554 และ 2555 ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกรายวิชาที่ทำการทดสอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.90 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.52 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.37 เมื่อศึกษาด้านคุณภาพ ผู้เรียนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ระดับคุณภาพปรับปรุงและระดับดี ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับ คุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องพัฒนาตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 39.68, 40.32, 40.47 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ต้องปรับปรุงจากมากไปหาน้อย คือภาษาไทย อังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 36.09, 36.14, 42.36, และ 45.45 ส่วน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อพิจารณาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับคุณภาพของนักเรียนที่ต้อง ปรับปรุงจากมากไปหาน้อย คือภาษาอังกฤษ ศิลปะ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 23.17, 29.07, 32.17, และ 33.58 จากผลการประเมินในภาพรวมโดยสรุป คุณภาพของผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจสถานศึกษาควรนำผลการประเมินไปใช้ในการ กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนประจำปีจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา อย่างจริงจัง การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้นครูจะต้องมีความรู้ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะส่วนตนตามสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อให้การจัดการศึกษา บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. 2555 : 13-14)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ธรรมนิยม เพ็ชรพงษ์ (2547 : ง) ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของบุคลากร ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเพื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร และด้านการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง

2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน มีส่วนร่วมในงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ 0.5 และ

3) ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง มีส่วนร่วมในงานวิชาการมากกว่าบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก

สาคร สังวงศ์ (2546 : 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอनावัง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านบุคลากร ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาและด้านกระบวนการบริหารมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านผู้บริหารมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณด้านวิชาการ และด้านการบริหารทั่วไป

ภูวดล หมั่นสีพรหม (2546 : 79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สำคัญ 5 ลำดับแรก คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน ความรู้ทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

วัลลภ บุญกิตติเจริญ (2547 : 64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษา สังกัดจังหวัดฉะเชิงเทรา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดจังหวัดฉะเชิงเทรา 4 งาน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ตามขนาดของโรงเรียนประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประธานและเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 314 โรงเรียน จำนวน 628 คน ในปีการศึกษา 2545 โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจาก ตารางของเครจซี่ และมอร์แกนและสุ่มอย่างง่ายจำนวน 220 โรงเรียน รวม 440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และการมีส่วนร่วมของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดจังหวัดฉะเชิงเทรา 4 งาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขนาดสถานศึกษา 3 ขนาด คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

สุรียา ห่มขวา (2548 : 94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 113 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Windows หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านงบประมาณ 2) ปัญหาการบริหารโดยมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านบริหารทั่วไป 3) ความต้องการการบริหารโดยการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สำคัญเป็นอันดับแรก ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

สุระชัย มีศรี (2548 : 77) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานอุบลราชธานี เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี จำนวน 351 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F เมื่อพบความแตกต่างทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($X = 4.30$) โดยด้านการบริหารบัญชีระดับมากที่สุด ($X = 4.57$) 2. ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีตำแหน่งต่างกัน และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ลดาวัลย์ มหะศรี (2550 : 72) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนครู มีจำนวนทั้งสิ้น 255 คน โดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นมาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณหาค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้

- 1) ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน
- 2) ด้านบริหารจัดการเกี่ยวกับอาคารสถานที่
- 3) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์/พันธกิจ/เป้าหมาย
- 4) ด้านโครงสร้างการบริหารและส่งเสริมการปฏิบัติงานครู
- 5) ด้านการจัดสรรงบประมาณและพัสดุ
- 6) ด้านหลักสูตรการสอน
- 7) ด้านการพัฒนาบุคลากรการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
- 8) ด้านการจัดทำเกณฑ์/มาตรฐานต่าง ๆ ในโรงเรียน และ
- 9) ด้านการพัฒนาและบริหารบุคลากร

วิรัตน์ สอนคำจันทร์ (2551 : 69) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดินแดง (สีลาประชารัฐ) อำเภอรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านดินแดง (สีลาประชารัฐ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนและความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน และผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ก่อนและหลังการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะครู จำนวน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 182 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 203 คน ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ($3.22 \leq \mu \leq 3.54$) โดยด้านที่มีผลการประเมินสูงที่สุด คือ ด้านการเรียนการสอน ($\mu = 3.54$) และด้านที่มีผลการประเมินต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\mu = 3.22$)

วันทนี รอดอ้าว (2545 : 99-100) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ที่มีต่อมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก จากครู 351 คน พบว่า ความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก โดยด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านปัจจัยและด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยลดลงมาตามลำดับ และโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำราญ สุชาภิรมย์ (2546 : 97) ได้ศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า

1. สภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่

ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

2. เปรียบเทียบสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน พบว่าสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีในภาพรวม พบว่ามีปัญหามากที่สุดในเรื่องสถานศึกษาไม่มีบุคลากรในการจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ รองลงมา ได้แก่ ปัญหาในเรื่องการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาให้เท่าเทียมกันตามสภาพของสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างไม่ครบถ้วน ขาดขั้นตอนการกำกับ การนิเทศ และการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เครื่องมือวิธีการและเกณฑ์การประเมิน ขาดความไม่ครอบคลุม เนื้อหาการไม่ยอมรับซึ่งกันและกันตามบทบาทหน้าที่ สถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญกับการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และปัญหาการประเมินไม่มีความชัดเจน ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการติดตามผลของคณะกรรมการ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เมสเตินฮานเซอร์ (Mestenhauser. 2000) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในอนาคตของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่และการจัดการศึกษาของชุมชนในประเทศบราซิล พบว่าทำอย่างไรชุมชน ถึงจะมองเห็นความสำคัญของการศึกษาทำอย่างไรชุมชนจะสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียน หลังจากนั้นได้ตั้งทีมงานศึกษาตามหัวข้อที่กำหนดจำนวน 45 เรื่อง ซึ่ง 4 เรื่องแรกที่มีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษามากที่สุด คือ

1. การจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู
3. การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของชุมชนในเขตบริการโรงเรียน
4. ความต้องการของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน

แอบเดล (วัลลภ บุญกิตติเจริญ. 2547 : 63 ; อ้างอิงมาจาก Abdel. n.d.) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ได้แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตยจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน และควรที่จะกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษา รวมทั้งประเด็นหรือกิจกรรมที่ประชาชนควรมีส่วนร่วม

เลอร์ และแวนดรา (ลดาวัลย์ มษะศรี. 2550 : 61 ; อ้างอิงมาจาก Schuler & Vandra. n.d.) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินนิโซตาสหรัฐอเมริกาโดยศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่าการมีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการมีส่วนร่วม

ได้แก่ ระดับของการเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมดขาด ข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นต้น

คราฟฟ์ (ปริยาภรณ์ สัตย์ธรรม. 2551 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Craff. n.d.)

ศึกษาทัศนคติของชุมชนในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นการศึกษา เพื่อสนองความคิดของการมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียนทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้น จุดมุ่งหมายต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วม กับทัศนคติต่อสถานศึกษาของรัฐ จากการศึกษา พบว่า มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับระบบโรงเรียนในแต่ละสิ่งแวดล้อมแต่ละที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างทัศนคติของชุมชนกับสิ่งแวดล้อม หรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วม ในกิจการของโรงเรียน

ฮาร์ตเปอร์ (Harper. 2000 : 189) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของทีมงานในการประกันคุณภาพและการวางแผนพัฒนาโรงเรียนระดับกลาง ผลการศึกษา พบว่า 1) การวางแผน เป็นทีมทำให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้น และทีมงานมีส่วนช่วยในการพัฒนาโรงเรียนในแนวใหม่ 2) การทำงานเป็นทีม การสร้างความตระหนักให้แก่ครูใหญ่ของแต่ละสถานศึกษาในการเป็นผู้นำ กระบวนการเปลี่ยนแปลง 3) การวางแผนพัฒนาการประกันคุณภาพแนวใหม่ของโรงเรียนต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตรไม่ส่งผลกระทบต่อเทคนิควิธีสอน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า เกี่ยวกับ ตัวแปรภูมิการศึกษา วิชยฐานะ ประสบการณ์การทำงานและ ขนาดโรงเรียน ในแต่ละสถานศึกษา มีทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน แสดงว่าตัวแปรอาจมีผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมมุ่งหวังประโยชน์ที่จะนำไปใช้เป็นกรอบการดำเนินงานการจัดการศึกษา โดยมีกลยุทธ์และจุดเน้นด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารและจัดการศึกษาที่ต้องการพัฒนา ความเข้มแข็งของสถานศึกษา ในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมการบริหารโดยมีสถานศึกษาเป็นฐาน เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษา เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการและเป็นแนวทางในการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ให้บริการทางการศึกษาต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยมีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2555 รวม 105 โรงเรียน มีจำนวนครูทั้งสิ้น 1,297 คน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีครูจำนวน 211 คน โรงเรียนขนาดกลางมีครูจำนวน 909 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่มีครูจำนวน 177 คน รวมเป็นประชากรทั้งสิ้น 1,297 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. 2555)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2555 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (ยูซม ศรีสะอาด. 2545 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan. n.d.) และทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร ด้วยการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งสามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

2.1 จำแนกประชากร คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำแนกตามขนาดโรงเรียน 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

2.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2555 ออกเป็นสัดส่วนตามขนาดโรงเรียน

2.3 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (ยูซม ศรีสะอาด. 2545 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan. n.d.) จากจำนวน 1,297 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 297 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงประชากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	211	48
ขนาดกลาง	909	209
ขนาดใหญ่	177	40
รวม	1,297	297

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบสอบถาม โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Checklist) โดยมีประเด็นการทำงาน วิทยฐานะและขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีตัวเลือก 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาก
คะแนน 3	หมายถึง	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีตัวเลือก 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม มากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม มาก
คะแนน 3	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม น้อย
คะแนน 1	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม น้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยผู้ศึกษากำหนดคำถามที่ใช้ในการศึกษาในลักษณะกว้าง ๆ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด มีการกำหนดประเด็นคำถามที่สำคัญ คือ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

- 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ
- 2 ด้านการบริหารงบประมาณ
- 3 ด้านการบริหารงานบุคคล
- 4 ด้านการบริหารทั่วไป

วิธีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาหลักการ รูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 74 – 78) และศึกษางานวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

1.3 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า และสร้าง

คำถามให้ครอบคลุมความมุ่งหมายและสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า ภายใต้กรอบสภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ตามหลักการบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

1.4 นำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

1.5 นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำและผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) นายเชาวลิต เทพวารินทรา มาศ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกนกสาริกา การศึกษาระดับปริญญาโททางด้านการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2) นายพิทักษ์ สุวรรณชาติ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญผู้อำนวยการโรงเรียนกุมภวาปี การศึกษาระดับปริญญาโททางด้านการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3) นางสิริลักษณ์ กลางสุข ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนขัติยะวงศา การศึกษาระดับปริญญาโททางการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.6 ปรับปรุงแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

1.7 นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ราย ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) รูปแบบ (Format) และความเหมาะสมด้านภาษา (Wording) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item objective Congruence) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ + 1 เมื่อแน่ใจว่าแบบสอบถามตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

ให้ - 1 เมื่อแน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นไม่ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.95 และเลือกใช้เฉพาะข้อที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.8 นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนกับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.8.1 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99-101) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็น ดังนี้ ตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.97 และตอนที่ 3 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95

1.8.2 จัดทำแบบสอบถาม ให้เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์

ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดและวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 74-78)

3.2 ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม แล้วนำมากำหนดประเด็นข้อคำถามแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยประเด็นที่เป็นปัญหาที่มีค่าคะแนนรวม สูงที่สุด จำนวน 2 ด้าน คือด้านการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานบุคคล

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำและผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ

3.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

2. ผู้ศึกษาค้นคว้าขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

3. ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จำนวน 297 ฉบับ ได้รับคืน 270 ฉบับ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เดินทางเก็บข้อมูลด้วยตนเองเพิ่มเติมอีก จำนวน 27 ฉบับ รวบรวมแบบสอบถามกลับคืนและเป็นฉบับที่มีความสมบูรณ์ทั้งหมด จำนวน 297 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่ผ่านการประเมินจาก สมศ. รอบที่ 3 และ ผลการทดสอบ O-Net มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 6 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. แบบสอบถาม ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

หลังจากเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนแล้ว จัดลำดับแบบสอบถามลงรหัสพร้อมตรวจสอบความถูกต้องแล้ววิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้ศึกษาได้แยกการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละชั้นตอน ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายข้อ รายด้าน ซึ่งมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 98)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายข้อ รายด้าน ซึ่งมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 98)

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ประเด็น คือ การจัดประเภทข้อมูล (Category) การตีความ (Interpretation) และการสรุปความ (Summary) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

2.1 สภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

2.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows ในการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ดังนี้

1. ร้อยละ (Percent)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. ใช้สถิติ t-test และ f-test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์โดยมีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ค่าผลกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
Sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากตัวสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
3. การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน
5. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ		จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์การทำงาน	1-10 ปี	64	21.50
	11-20 ปี	96	32.30
	21-30 ปี	108	36.40
	31 ปีขึ้นไป	29	9.80
2. วิทยฐานะ	ไม่มีวิทยฐานะ	82	27.60
	ชำนาญการ	90	30.30
	ชำนาญการพิเศษ	125	42.10
3. ขนาดโรงเรียน	โรงเรียนขนาดเล็ก	48	16.20
	โรงเรียนขนาดกลาง	209	70.30
	โรงเรียนขนาดใหญ่	40	13.50

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การทำงาน 1-10 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 ประสบการณ์ทำงาน 11-20 ปี จำนวน 96 คิดเป็นร้อยละ 32.30 ประสบการณ์ทำงาน 21-30 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.40 และมีประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 ไม่มีวิทยฐานะจำนวน 82 คิดเป็นร้อยละ 27.60 ชำนาญการ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 ชำนาญการพิเศษ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16.20 โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 70.30 ขนาดใหญ่จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50

2. การวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวม ดังตาราง 3 และรายด้านในตาราง 3-7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.77	0.53	มาก
2	ด้านการบริหารงานงบประมาณ	3.66	0.65	มาก
3	ด้านการบริหารบุคคล	3.62	0.59	มาก
4	ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.65	0.45	มาก
โดยรวม		3.68	0.48	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาเป็น ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) และสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$)

2.1 การวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 รายด้าน

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.77	0.80	มาก
2	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	3.76	0.80	มาก
3	มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.91	0.76	มาก
4	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ, การแข่งขันกีฬา, การไปทัศนศึกษา ฯลฯ	3.99	0.81	มาก
5	ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์, อุปกรณ์กีฬา, อุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ	3.89	0.66	มาก
6	ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ฯลฯ	3.82	0.65	มาก
7	สนับสนุนสถานที่ต่างๆในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน	3.72	0.84	มาก
8	ร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนกลุ่มสาระวิชาต่างๆ	3.71	0.83	มาก
9	ให้ความร่วมมือจัดหาสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	3.75	0.83	มาก
10	ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการนำเครื่องมือในท้องถิ่นมาใช้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน	3.74	0.78	มาก
11	ร่วมมือสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	3.68	0.87	มาก
12	ส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนา เรื่อง การวัดผลประเมินผลระหว่างครูในโรงเรียนกับชุมชน	3.69	0.86	มาก
13	ได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านวิชาการและผลการเรียนของนักเรียน	3.67	0.86	มาก
14	ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ครูและชุมชนเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆรวมถึงการจัดทำข้อทดสอบ	3.70	0.87	มาก
โดยรวม		3.77	0.53	มาก

จากตาราง 4 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านวิชาการ และผลการเรียนของนักเรียน ($\bar{X} = 3.67$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	มีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ	3.68	0.84	มาก
2	มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ	3.80	0.77	มาก
3	มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ - รายจ่าย ในด้านการเงินและการจัดซื้อจัดจ้าง	3.62	0.84	มาก
4	มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารงบประมาณ	3.74	0.85	มาก
5	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี	3.54	0.91	มาก
6	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการเงิน	3.76	0.92	มาก
7	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่างๆ	3.60	0.85	มาก
8	มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณรวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน	3.71	0.79	มาก
9	มีส่วนร่วมแสวงหากองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน	3.56	0.83	มาก
10	มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับ ในการบริหารงบประมาณ	3.65	0.87	มาก
11	มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามแผนการใช้จ่ายที่กำหนดไว้	3.58	0.89	มาก
โดยรวม		3.66	0.65	มาก

จากตาราง 5 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการเงิน ($\bar{X} = 3.76$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี ($\bar{X} = 3.54$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	เสนอแนะวิทยากรให้มาช่วยสอนวิชาที่ขาดแคลนครู	3.70	0.87	มาก
2	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งอนุกรรมการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน	3.61	0.83	มาก
3	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ	3.66	0.86	มาก
4	มีส่วนร่วมส่งเสริมบุคลากรในด้านการรักษาระเบียบวินัย	3.63	0.81	มาก
5	สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	3.65	0.86	มาก
6	มีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น	3.60	0.86	มาก
7	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร	3.70	0.81	มาก
8	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	3.38	0.80	ปานกลาง
9	จัดให้มีการอบรม สานิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆที่เหมาะสมกับผู้เรียน	3.69	0.82	มาก
10	ร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร	3.55	0.73	มาก
11	ร่วมมีมติดูแลสอดส่องบุคลากรของโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่	3.51	0.68	มาก
12	ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล ผลการปฏิบัติงานของบุคลากร	3.53	0.74	มาก
13	รับทราบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	3.54	0.78	มาก
โดยรวม		3.62	0.59	มาก

จากตาราง 6 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดให้มีการอบรม สานิต แลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.71$) รองลงมาคือ เสนอแนะวิทยากรให้มาช่วยสอนวิชาที่ขาดแคลนครู ($\bar{X} = 3.70$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.38$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน	3.58	0.71	มาก
2	ร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	3.56	0.67	มาก
3	ร่วมกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านธุรการของโรงเรียน	3.65	0.68	มาก
4	ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบกับแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี	3.66	0.68	มาก
5	ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมของผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า	3.60	0.73	มาก
6	ให้ความช่วยเหลือ ประสานความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหา นักเรียนทุกๆด้าน	3.61	0.70	มาก
7	ร่วมก่อสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจูงใจให้เด็กมาเรียน	3.53	0.75	มาก
8	มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน	3.51	0.69	มาก
9	ร่วมกำหนดการใช้อาคารสถานที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	3.70	0.75	มาก
10	ร่วมศึกษาผลการเรียนของนักเรียนจากสมุดประจำตัวนักเรียน	3.62	0.69	มาก
11	ให้ความสนใจกับเอกสารที่ได้รับจากโรงเรียน	3.90	0.70	มาก
12	จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้านให้ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมแสดงเพื่อให้นักเรียนเกิดความรักท้องถิ่น	3.91	0.65	มาก
โดยรวม		3.65	0.45	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้านให้ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมแสดงเพื่อให้นักเรียนเกิดความรักท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมาคือ ให้ความสนใจกับเอกสารที่ได้รับจากโรงเรียน ($\bar{X} = 3.90$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.51$)

3. การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ดังตาราง 8 - 12

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับปัญหา		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ	2.33	0.34	น้อย
2	ด้านการบริหารงานงบประมาณ	2.24	0.39	น้อย
3	ด้านการบริหารบุคคล	2.26	0.43	น้อย
4	ด้านการบริหารงานทั่วไป	2.25	0.41	น้อย
โดยรวม		2.28	0.37	น้อย

จากตาราง 8 พบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.33$) รองลงมาเป็น ด้านการบริหารบุคคล อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.26$) และสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.24$)

3.1 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 รายด้าน

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับปัญหา		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.35	0.63	น้อย
2	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	2.52	0.85	ปานกลาง
3	มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.33	0.4	น้อย
4	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ , การแข่งขันกีฬา , การไปทัศนศึกษา ฯลฯ	2.46	0.68	น้อย
5	ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ , อุปกรณ์กีฬา , อุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ	2.45	0.67	น้อย
6	ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ฯลฯ	2.42	0.64	น้อย
7	สนับสนุนสถานที่ต่างๆในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน	2.32	0.66	น้อย
8	ร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนกลุ่มสาระวิชาต่างๆ	2.25	0.63	น้อย
9	ให้ความร่วมมือจัดหาสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	2.29	0.59	น้อย
10	ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการนำเครื่องมือในท้องถิ่นมาใช้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน	2.34	0.65	น้อย
11	ร่วมมือสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	2.20	0.67	น้อย
12	ส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนา เรื่อง การวัดผลประเมินผลระหว่างครูในโรงเรียนกับชุมชน	2.24	0.70	น้อย
13	ได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านวิชาการและผลการเรียนของนักเรียน	2.31	0.66	น้อย
14	ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ครูและชุมชนเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงการจัดทำข้อทดสอบ	2.21	0.70	น้อย
โดยรวม		2.33	0.34	น้อย

จากตาราง 9 พบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.52$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ, การแข่งขันกีฬา, การไปทัศนศึกษา ($\bar{X} = 2.46$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ร่วมมือสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ($\bar{X} = 2.20$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับปัญหา		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	มีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ	2.30	0.64	น้อย
2	มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ	2.32	0.67	น้อย
3	มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ - รายจ่าย ในด้านการเงินและการจัดซื้อจัดจ้าง	2.14	0.67	น้อย
4	มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารงบประมาณ	2.19	0.69	น้อย
5	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี	2.20	0.61	น้อย
6	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการเงิน	2.17	0.71	น้อย
7	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่างๆ	2.27	0.68	น้อย
8	มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณรวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน	2.35	0.66	น้อย
9	มีส่วนร่วมแสวงหากองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน	2.22	0.73	น้อย
10	มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับ ในการบริหารงบประมาณ	2.28	0.63	น้อย
11	มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามแผนการใช้จ่ายที่กำหนดไว้	2.18	0	น้อย
โดยรวม		2.24	0.39	น้อย

จากตาราง 10 พบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย

($\bar{X} = 2.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณรวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.35$) รองลงมามีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ ($\bar{X} = 2.32$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ - รายจ่าย ในด้านการเงินและการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{X} = 2.14$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารบุคคล

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับปัญหา		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	เสนอแนะวิทยากรให้มาช่วยสอนวิชาที่ขาดแคลนครู	2.24	0.68	น้อย
2	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งอนุกรรมการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน	2.25	0.76	น้อย
3	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ	2.18	0.70	น้อย
4	มีส่วนร่วมส่งเสริมบุคลากรในด้านการรักษาระเบียบวินัย	2.27	0.67	น้อย
5	สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	2.44	0.89	น้อย
6	มีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น	2.22	0.73	น้อย
7	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร	2.29	0.63	น้อย
8	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	2.19	0.70	น้อย
9	จัดให้มีการอบรม สัณนิบาตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆที่เหมาะสมกับผู้เรียน	2.28	0.67	น้อย
10	ร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฏ	2.26	0.66	น้อย
11	ร่วมมีคุณสมบัติแสดงบุคลากรของโรงเรียน	2.23	0.73	น้อย
12	ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล ผลการปฏิบัติงานของบุคลากร	2.25	0.66	น้อย
13	รับทราบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	2.35	0.61	น้อย
โดยรวม		2.26	0.43	น้อย

จากตาราง 11 พบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย

($\bar{X} = 2.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียน ร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 2.44$) รองลงมาคือ รับทราบ การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.35$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ ($\bar{X} = 2.18$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ระดับปัญหา		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน	2.15	0.71	น้อย
2	ร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	2.27	0.68	น้อย
3	ร่วมกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านธุรการของโรงเรียน	2.37	0.66	น้อย
4	ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบกับแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี	2.23	0.73	น้อย
5	ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมของผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า	2.28	0.63	น้อย
6	ให้ความช่วยเหลือ ประสานความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหา นักเรียนทุกๆด้าน	2.16	0.71	น้อย
7	ร่วมก่อสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจูงใจให้เด็กมาเรียน	2.29	0.68	น้อย
8	มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน	2.35	0.66	น้อย
9	ร่วมกำหนดการใช้อาคารสถานที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	2.21	0.73	น้อย
10	ร่วมศึกษาผลการเรียนของนักเรียนจากสมุดประจำตัวนักเรียน	2.28	0.63	น้อย
11	ให้ความสนใจกับเอกสารที่ได้รับจากโรงเรียน	2.31	0.64	น้อย
12	จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้านให้ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมแสดงเพื่อให้นักเรียนเกิดความรักท้องถิ่น	2.30	0.64	น้อย
โดยรวม		2.25	0.41	น้อย

จากตาราง 12 พบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.35$) รองลงมาคือ ให้ความสนใจกับเอกสารที่ได้รับจากโรงเรียน

($\bar{X} = 2.31$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 2.15$)

4. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน ผู้ศึกษาขอเสนอ ดังตาราง 13-18

4.1 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 13-14

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.73	3	0.24	0.85	0.47
	ภายในกลุ่ม	83.67	293	0.29		
	รวม	84.40	296			
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	1.69	3	0.57	1.36	0.26
	ภายในกลุ่ม	121.58	293	0.42		
	รวม	123.27	296			
3. ด้านการบริหารบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.20	3	0.07	0.19	0.90
	ภายในกลุ่ม	102.35	293	0.35		
	รวม	102.55	296			
4. ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	0.34	3	0.11	0.55	0.65
	ภายในกลุ่ม	60.40	293	0.21		
	รวม	60.74	296			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.18	3	0.06	0.26	0.85
	ภายในกลุ่ม	68.00	293	0.23		
	รวม	68.18	296			

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ ทำงาน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการบริหาร วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.43	3	0.11	0.91	0.46
	ภายในกลุ่ม	34.53	293	0.12		
	รวม	34.96	296			
2. ด้านการบริหาร งบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	0.44	3	0.11	0.72	0.58
	ภายในกลุ่ม	44.86	293	0.15		
	รวม	45.30	296			
3. ด้านการบริหาร บุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2.10	3	0.33	1.87	0.12
	ภายในกลุ่ม	53.61	293	0.18		
	รวม	55.71	296			
4. ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	1.25	3	0.31	1.86	0.12
	ภายในกลุ่ม	49.31	293	0.17		
	รวม	50.56	296			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.81	3	0.20	1.53	0.19
	ภายในกลุ่ม	38.67	293	0.13		
	รวม	39.48	296			

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.2 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตาม วิทยฐานะ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 15-16

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.19	2	0.59	2.10	0.13
	ภายในกลุ่ม	83.21	294	0.28		
	รวม	84.40	296			
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	0.69	2	0.35	0.83	0.44
	ภายในกลุ่ม	122.59	294	0.42		
	รวม	123.28	296			
3. ด้านการบริหารบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.09	2	0.54	1.58	0.21
	ภายในกลุ่ม	101.46	294	0.35		
	รวม	102.55	296			
4. ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	0.15	2	0.08	0.36	0.70
	ภายในกลุ่ม	60.59	294	0.21		
	รวม	60.74	296			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.50	2	0.25	1.08	0.34
	ภายในกลุ่ม	67.68	294	0.23		
	รวม	68.18	296			

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
จำแนกตามวิทยฐานะ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการบริหาร วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.95	2	0.19	1.64	0.15
	ภายในกลุ่ม	34.01	294	0.12		
	รวม	34.96	296			
2. ด้านการบริหาร งบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	4.66	2	0.31	1.70	0.16
	ภายในกลุ่ม	40.64	294	0.14		
	รวม	45.30	296			
3. ด้านการบริหาร บุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.60	2	0.32	1.73	0.13
	ภายในกลุ่ม	54.11	294	0.19		
	รวม	55.71	296			
4. ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	1.83	2	0.37	2.19	0.06
	ภายในกลุ่ม	48.73	294	0.17		
	รวม	50.56	296			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.28	2	0.26	1.96	0.09
	ภายในกลุ่ม	38.20	294	0.13		
	รวม	39.48	296			

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.3 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 17-18

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.13	2	0.07	0.23	0.80
	ภายในกลุ่ม	84.27	294	0.29		
	รวม	84.40	296			
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2.83	2	0.41	2.45	0.07
	ภายในกลุ่ม	120.45	294	0.41		
	รวม	120.28	296			
3. ด้านการบริหารบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.07	2	0.04	0.10	0.91
	ภายในกลุ่ม	102.48	294	0.35		
	รวม	102.55	296			
4. ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	0.38	2	0.19	0.91	0.40
	ภายในกลุ่ม	60.37	294	0.21		
	รวม	60.74	296			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.37	2	0.19	0.81	0.45
	ภายในกลุ่ม	67.81	294	0.23		
	รวม	68.18	296			

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.953	3	0.19	1.64	0.15
	ภายในกลุ่ม	34.01	293	0.12		
	รวม	34.96	296			
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	4.66	3	0.31	1.70	0.16
	ภายในกลุ่ม	40.64	293	0.14		
	รวม	45.30	296			
3. ด้านการบริหารบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.60	3	0.32	1.73	0.13
	ภายในกลุ่ม	54.11	293	0.19		
	รวม	55.71	296			
4. ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	1.83	3	0.37	2.19	0.06
	ภายในกลุ่ม	48.73	293	0.17		
	รวม	50.56	296			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.28	3	0.26	1.96	0.09
	ภายในกลุ่ม	38.20	293	0.13		
	รวม	39.48	296			

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. การวิเคราะห์แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ถึงแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้ (ดูรูปภาพและแบบสรุปการสัมภาษณ์ประกอบในภาคผนวก)

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

1) จัดทำแผนพัฒนา แผนการปฏิบัติประจำปี โครงการและกิจกรรมเพื่อดำเนินการปรับปรุงข้อบกพร่อง และพัฒนางาน โดยมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานโครงการ ด้วยวิธีการสอบถามความต้องการ มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถและเขียนโครงการวางแผนปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

2) ให้คณะครูมุ่งมั่นต่อคุณภาพของโรงเรียนโดยภาพรวมทั้งโรงเรียน ให้เกิดการรับรู้เข้าใจลึกซึ้งและเกิดจิตสำนึกทั่วทุกคน ให้ตั้งเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพ คือ ผลสำเร็จของการศึกษาร่วมกันวางแผน ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผล ชื่นชมความก้าวหน้า หรือความสำเร็จ ปรับปรุงระบบพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3) มีการระดมความคิด ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ซึ่งดีกว่าการคิดและตัดสินใจเพียงคนเดียว

4) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพและทำให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

5) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผลการเปลี่ยนกันเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งอย่างเป็นทางการโดยประชุมสัมมนา และอย่างไม่เป็นทางการโดยการพบปะพูดคุยและสนทนาวิชาการ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

1) เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นการลดการต่อต้านและก่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น

2) มีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดี สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

3) การร่วมกันรับผิดชอบ เป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน วิธีการต่าง ๆ และให้ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนและรู้สึกรับผิดชอบต่อโรงเรียน และเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ จึงร่วมรับมอบหมายแต่งตั้งให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบงานในด้านต่างๆ

4) ร่วมกันกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมายระดับปฏิบัติการให้มีความสอดคล้อง สอดรับเป้าหมายธรรมนูญโรงเรียน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

1) มีส่วนร่วมโดยการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม (Team Working) เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่มคุณภาพ

2) มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ โดยประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ

3) มีการวางแผนการทำงาน โดยครูร่วมกันวางแผนการทำงาน

4) สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นการมองเห็นภาพอนาคตร่วมกัน ของสมาชิกในกลุ่มรับรู้เข้าใจทิศทาง มีเป้าหมายที่จะทำกิจกรรมด้วยกัน

5) มีการพัฒนาครูโดยครูช่วยกันพัฒนาตนเอง โดยผู้บริหารและเพื่อนครูมีส่วนช่วยเหลือครูให้พัฒนาตนเอง ดังนี้ การส่งเสริมให้ครูสำรวจวิเคราะห์ตนเอง การส่งเสริมให้ครูปรับปรุงตนเอง การฝึกฝนตนเอง การประเมินตนเอง

6) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน สมาชิกเครือข่ายมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน โดยใช้จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่งไปแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่งทำให้สมาชิกทุกคนได้ช่วยกันเสริมสร้างความเข้มแข็ง คุณภาพซึ่งกันและกัน

4. ด้านการบริหารทั่วไป

- 1) มีส่วนร่วมปฏิบัติงานและช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน โดยมีส่วนร่วมทำงานร่วมกันของผู้บริหารและคณะครู ทุกด้าน ช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ตามกลยุทธ์
- 2) ใช้หลักการบริหารโดยครูมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล และร่วมพัฒนาผลงานเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น โดยให้ครูมีส่วนร่วมในรูปองค์คณะบุคคล
- 3) ยึดหลักการทำงานด้วยกระบวนการกลุ่มเป็นทีมงานร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมช่วยเหลือ ร่วมรับผิดชอบ โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นที่ปรึกษา
- 4) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการบริหารโรงเรียนซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
- 5) การมีส่วนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จ หรือมีส่วนรับผลประโยชน์ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับรู้ มีความภาคภูมิใจในผลการกระทำ และผลสำเร็จที่เกิดขึ้น และรับผลประโยชน์ในฐานะที่เป็นผู้ส่งบุตรหลาน นักเรียนมาเข้าเรียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ศึกษาได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษา
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

การการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้ศึกษาได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน
4. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านวิชาการและผลการเรียนของนักเรียน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี

1.3 ด้านการบริหารบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดให้มีการอบรม สาธิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆที่เหมาะสมกับผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้านให้ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมแสดงเพื่อให้นักเรียนเกิดความรักท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน

2. ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็น ด้านการบริหารบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ร่วมมือสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณรวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ในด้านการเงินและการจัดซื้อจัดจ้าง

2.3 ด้านการบริหารบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน

3. การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน

3.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

จากผลการศึกษาแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้ศึกษาเรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

ผู้บริหารควรจัดสรรหน้าที่และมอบอำนาจ ในการปฏิบัติงานให้กับ ผู้ปฏิบัติงาน คนในองค์กร หรือทีมงาน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ให้ความยุติธรรม ในการรับผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนและองค์กรได้อย่างแท้จริง และผลักดันให้คนในองค์กรได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กร ต้องรวมตัวกันเป็นทีมงาน และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงานเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน ผูกมัดและตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้ศึกษาขอเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล แสดงให้เห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการบริหารวิชาการ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ สาคร สังวงศ์ (2546 : 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอनावัง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านบุคลากร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา ห่มขวา (2548 : 94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ปัญหาการบริหารโดยมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและ ด้านบริหารทั่วไป

2. ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนแบ่งกลุ่มการทำงานตามฝ่ายต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจได้เพียงบางกลุ่มเพราะบุคลากรไม่เพียงพอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนขาดการสนับสนุนให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกกลุ่มกำกับ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียนด้วย แสดงให้เห็นว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 สอดคล้องกับ ภูวดล หมั่นสีพรม (2546 : 79) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สำคัญ 5 ลำดับแรก คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน ความรู้ทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

3. การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน วิทยฐานะ และประสบการณ์ทำงาน

จากผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน วิทยฐานะ และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วันทนี รอดอั่ว (2545 : 99-100) ที่ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ที่มีต่อมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก จากครู 351 คน พบว่า ความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก โดยด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านปัจจัยและด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยลดลงมาตามลำดับ และโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ กิตติ คำภูษา (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขุดหลวง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีช่วงชั้นที่ทำการเปิดสอนแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 2) ระดับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้อบรมเชิงปฏิบัติการ ประชุม สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพิ่มเติมให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาของตนเอง

1.3 จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนแบ่งกลุ่มการทำงานตามฝ่ายต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจได้เพียงบางกลุ่มเพราะบุคลากรไม่เพียงพอ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือโรงเรียนควรจัดหาคณาจารย์ภายในโรงเรียนให้มีจำนวนเพียงพอ และส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับความพึงพอใจในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- _____. การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2546.
- กมล สดประเสริฐ. รายงานบทวิเคราะห์การปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่างๆ และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกรการปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ที.พี.ปรีน, 2540.
- เกษม วัฒนชัย. ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2546.
- คุณวุฒิ คนฉลาด. การพัฒนางานการ. ชลบุรี : ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, 2540.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์, 2545.
- ชัยญา อภิบาลกุล. รูปแบบการพัฒนามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา : กรณีศึกษาของสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- ทัศนา แสงศักดิ์. “คุณลักษณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี,” วารสารศึกษาศาสตร์. 18(1) : 15-20 ; มิถุนายน – ตุลาคม, 2549.
- ธรรมนิยม เพ็ชรพงษ์. การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2547.
- ธีระ รุญเจริญ. การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เอลโล่การพิมพ์, 2545.
- นพพงษ์ บุญจิตราคุล. วิชาหลักการบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา : สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์, 2546.
- _____. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2546.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. แนวนโยบายวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศักดิ์โสการพิมพ์, 2527.
- เนตร์พัฒนา วาวิราช. ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, 2547.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ประเวศ วะสี. สาระความรู้ที่ได้จากการสัมมนาทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลการวิจัย/ผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ศุภสกลาตพรวัว, 2541.

- ปราชาญา กล้าผจญ. สู่ทางสู่ความสำเร็จของนักบริหาร. กรุงเทพฯ : เอลโล่การพิมพ์, 2543.
- ปรียาภรณ์ สัตยธรรม. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชัยภูมิ : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2551.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต ป.ธ. 9). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.
- พิทยา บวรวัฒนา. การบริหารเชิงบูรณาการ. นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, 2546.
- ภูวดล หมื่นสีพรหม. การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.
- มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2544.
- เมตต์ เมตต์การณจิต. การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : มติชน, 2542.
- ลดาวลัย มหะศรี. การมีส่วนร่วมการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. การศึกษาอิสระ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- วัลลภ บุญกิตติเจริญ. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ฉะเชิงเทรา : สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์, 2547.
- วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธ์, 2545.
- วัชร สกฤต ณ มรรคา. การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัย, 2541.
- วันชัย วัฒนศัพท์. ความขัดแย้ง หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้าฯ, 2547.
- วันชัย โกศลเสถียร. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย, 2549.
- วัลลภ บุญกิตติเจริญ. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2549.
- วิรัตน์ สอนคำจันทร์. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านดินแดง (สีลาประชารัฐ) อำเภอรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.

- วิโรจน์ สารัตนะ. “วิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย : กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อความเข้าใจในปรากฏการณ์,” วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 26(1) : 9 – 31, 2545.
- สมคิด บางโม. การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระนคร, 2544.
- _____. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์, 2546.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- _____. การบริหาร. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2536.
- _____. ทฤษฎีองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2540.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. “รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา,” วารสารวิชาการ. 8 : 9-11, 2545.
- สาคร สังวงศ์. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอनावัง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.
- สุริยา ห่มขวา. การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. การศึกษาอิสระ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.
- สุระชัย มีศรี. สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2548.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, 2543.
- _____. คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : 프리ทวาน กราฟฟิค จำกัด, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การประชุมทางวิชาการเรื่องการบริหารจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2545.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. แนวทางบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545.
- สุธรรม ธรรมพัฒน์. หลักการ ทฤษฎี และนวัตกรรม การบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- _____. หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

- อนันต์ หะสุวรรณ. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545.
- อุทัย บุญประเสริฐ. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- Alph, B. Kinbrough. Education Administration. New York : Macmillan Company, 1976.
- Barnard, Chester I. The Function of the Executive. Cambridge, Mass : HarvardUniversity, 1968.
- Cronbach, Lee. Joseph. Essentials of Psychological Testing. New York : Harper and Row, 1974.
- Danial, E. Giffiths. Human Relation in School Administration. New York : Appleton Century-Crofts, 1956.
- John, A. Ramsayer and others. Factors Affecting Educational Administration In CAPE Series. Columbus. Ohio : State University, 1955.
- Likert, Rensis. New Patterns of Management. Tokyo : Mc Graw - Hill Rogakusha, Ltd., 1961.
- Robert, S. Fisk. The Task of Education Administration. New York : Harper and Row Publishers, 1963.
- Ronald, F. Campbell. Introduction to Education Administration. Boston : Allen and Bacon Inc, 1997.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

สภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
3. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งจะได้รับคำแนะนำจากท่านด้วยดี ขอให้ท่านพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อ และขอกราบขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

นายธนกร หนูกลาง
นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. ประสบการณ์การทำงาน

- ☐ 1-10 ปี
☐ 11-20 ปี
☐ 21-30 ปี
☐ 31 ปีขึ้นไป

2. วิทยฐานะ

- ☐ ไม่มีวิทยฐานะ
☐ ขำนาญการ
☐ ขำนาญการพิเศษ

3. ขนาดโรงเรียน

- ☐ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน
☐ โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 121 – 600 คน
☐ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน 601 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการที่แสดงถึงสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน
สถานศึกษาของท่านตามระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุดเพียง รายการละ 1 คำตอบเท่านั้น โดยมีเกณฑ์ใน
การเลือกตอบ ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม มากที่สุด
 คะแนน 4 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม มาก
 คะแนน 3 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปานกลาง
 คะแนน 2 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม น้อย
 คะแนน 1 หมายถึง มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม น้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	ด้านการบริหารงานวิชาการ						
1	มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน						
2	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา						
3	มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						
4	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง พัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่าย ลูกเสือ, การแข่งขันกีฬา, การ ไปทัศนศึกษา ฯลฯ						
5	ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาด แคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์, อุปกรณ์กีฬา, อุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ						
6	ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณี ท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ฯลฯ						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
7	สนับสนุนสถานที่ต่างๆ ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน						
8	ร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนกลุ่มสาระวิชาต่างๆ						
9	ให้ความร่วมมือจัดหาสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน						
10	ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการนำเครื่องมือในท้องถิ่นมาใช้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน						
11	ร่วมมือสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน						
12	ส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนาเรื่อง การวัดผลประเมินผลระหว่างครูในโรงเรียนกับชุมชน						
13	ได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านวิชาการและผลการเรียนของนักเรียน						
14	ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ครูและชุมชนเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงการจัดทำข้อทดสอบ						
ด้านการบริหารงบประมาณ							
15	มีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ						
16	มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ						
17	มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ – รายจ่ายในด้านการเงินและการจัดซื้อจัดจ้าง						
18	มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารงบประมาณ						
19	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
20	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการเงิน						
21	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่างๆ						
22	มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณรวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน						
23	มีส่วนร่วมแสวงหากองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน						
24	มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับในการบริหารงบประมาณ						
25	มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้จ่ายที่กำหนดไว้						
	ด้านการบริหารงานบุคคล						
26	เสนอแนะวิทยากรให้มาช่วยสอนวิชาที่ขาดแคลนครู						
27	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งอนุกรรมการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน						
28	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ						
29	มีส่วนร่วมส่งเสริมบุคลากรในด้านการรักษาระเบียบวินัย						
30	สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน						
31	มีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น						
32	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
33	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้						
34	จัดให้มีการอบรม สาธิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆที่เหมาะสมกับผู้เรียน						
35	ร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร						
36	ร่วมมีคุณสมบัติแสดงต่อบุคลากรของโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่						
37	ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลผลการปฏิบัติงานของบุคลากร						
38	รับทราบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน						
	ด้านการบริหารทั่วไป						
39	ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน						
40	ร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน						
41	ร่วมกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านธุรการของโรงเรียน						
42	ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบกับแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี						
43	ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมของผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า						
44	ให้ความช่วยเหลือ ประสานความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหานักเรียนทุกๆ ด้าน						
45	ร่วมก่อสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจูงใจให้เด็กมาเรียน						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
46	มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณูปโภค ในโรงเรียน						
47	ร่วมกำหนดการใช้อาคารสถานที่ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้						
48	ร่วมศึกษาผลการเรียนของนักเรียน จากสมุดประจำตัวนักเรียน						
49	ให้ความสนใจกับเอกสารที่ได้รับจากโรงเรียน						
50	จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้ ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมแสดงเพื่อให้ นักเรียนเกิดความรักท้องถิ่นของตนเอง						

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการที่แสดงถึงปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน
สถานศึกษาของท่านตามระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุดเพียง รายการละ 1 คำตอบเท่านั้น โดยมีเกณฑ์ใน
การเลือกตอบ ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม มากที่สุด
 คะแนน 4 หมายถึง มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม มาก
 คะแนน 3 หมายถึง มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปานกลาง
 คะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม น้อย
 คะแนน 1 หมายถึง มีปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม น้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	ด้านการบริหารงานวิชาการ						
1	มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน						
2	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา						
3	มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						
4	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง พัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่าย ลูกเสือ, การแข่งขันกีฬา, การไปทัศนศึกษา ฯลฯ						
5	ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาด แคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์, อุปกรณ์กีฬา, อุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ						
6	ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณี ท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ฯลฯ						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
7	สนับสนุนสถานที่ต่างๆในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน						
8	ร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนกลุ่มสาระวิชาต่างๆ						
9	ให้ความร่วมมือจัดหาสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน						
10	ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการนำเครื่องมือในท้องถิ่นมาใช้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน						
11	ร่วมมือสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน						
12	ส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนาเรื่อง การวัดผลประเมินผลระหว่างครูในโรงเรียนกับชุมชน						
13	ได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านวิชาการและผลการเรียนของนักเรียน						
14	ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ครูและชุมชนเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงการจัดทำข้อทดสอบ						
ด้านการบริหารงบประมาณ							
15	มีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ						
16	มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ						
17	มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ – รายจ่ายในด้านการเงินและการจัดซื้อจัดจ้าง						
18	มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารงบประมาณ						
19	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
20	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการเงิน						
21	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่างๆ						
22	มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณรวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน						
23	มีส่วนร่วมแสวงหากองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน						
24	มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับในการบริหารงบประมาณ						
25	มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้จ่ายที่กำหนดไว้						
ด้านการบริหารงานบุคคล							
26	เสนอแนะวิทยากรให้มาช่วยสอนวิชาที่ขาดแคลนครู						
27	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน						
28	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ						
29	มีส่วนร่วมส่งเสริมบุคลากรในด้านการรักษาระเบียบวินัย						
30	สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน						
31	มีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น						
32	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
33	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้						
34	จัดให้มีการอบรม สาธิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆที่เหมาะสมกับผู้เรียน						
35	ร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร						
36	ร่วมมีคู่มือแสดงต่อส่งบุคลากรของโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่						
37	ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลผลการปฏิบัติงานของบุคลากร						
38	รับทราบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน						
	ด้านการบริหารทั่วไป						
39	ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน						
40	ร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน						
41	ร่วมกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านธุรการของโรงเรียน						
42	ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบกับแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี						
43	ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมของผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า						
44	ให้ความช่วยเหลือ ประสานความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนทุกๆ ด้าน						
45	ร่วมก่อสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจูงใจให้เด็กมาเรียน						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
46	มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน						
47	ร่วมกำหนดการใช้อาคารสถานที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้						
48	ร่วมศึกษาผลการเรียนของนักเรียนจากสมุดประจำตัวนักเรียน						
49	ให้ความสนใจกับเอกสารที่ได้รับจากโรงเรียน						
50	จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมแสดงเพื่อให้นักเรียนเกิดความรักท้องถิ่นของตนเอง						

ตอนที่ 3

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เพื่อทราบแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....สัมภาษณ์วันที่.....เวลา.....

1.แนวทางการบริหาร แบบมีส่วนร่วมด้านการ บริหารงานวิชาการ	โรงเรียนของท่านมีแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารงาน วิชาการอย่างไร
2.แนวทางการบริหาร แบบมีส่วนร่วมด้านการ บริหารทั่วไป	โรงเรียนของท่านมีแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการ บริหารงานทั่วไปอย่างไร

สรุปการสัมภาษณ์

สรุปการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 8 คน ดังนี้

คนที่	แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ - มีการระดมความคิด ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ซึ่งดีกว่าการคิดและตัดสินใจเพียงคนเดียว - มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพและทำให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น - มีการวางแผนการทำงาน โดยครูร่วมกันวางแผนการทำงาน - มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผลการเปลี่ยนกันเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งอย่างเป็นทางการโดยประชุมสัมมนา และอย่างไม่เป็นทางการโดยการพบปะพูดคุยและสนทนาวิชาการ
2	ด้านการบริหารงบประมาณ - เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นการลดการต่อต้านและก่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น - มีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดี สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
3	ด้านการบริหารงานวิชาการ - จัดทำแผนพัฒนา แผนการปฏิบัติประจำปี โครงการและกิจกรรม เพื่อดำเนินการปรับปรุงข้อบกพร่อง และพัฒนางาน โดยมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานโครงการ ด้วยวิธีการสอบถามความต้องการ มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถและเขียนโครงการวางแผนปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานอย่างชัดเจน - ให้คณะครูมุ่งมั่นต่อคุณภาพของโรงเรียนโดยภาพรวมทั้งโรงเรียน ให้เกิดการรับรู้เข้าใจลึกซึ้งและเกิดจิตสำนึกทั่วทุกคน ให้ตั้งเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพ คือ ผลสำเร็จของการศึกษา ร่วมกันวางแผน ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผล ชื่นชมความก้าวหน้าหรือความสำเร็จ ปรับปรุงระบบพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

คนที่	แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
4	ด้านการบริหารทั่วไป - ใช้หลักการบริหารโดยครูมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล และร่วมพัฒนาผลงานเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น โดยให้ครูมีส่วนร่วม ในรูปองค์คณะบุคคล - ยึดหลักการทำงานด้วยกระบวนการกลุ่มเป็นทีมงานร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมช่วยเหลือ ร่วมรับผิดชอบ โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นที่ปรึกษา
5	ด้านการบริหารงานบุคคล - มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ โดยประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ - มีส่วนร่วมโดยการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม (Team Working) เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคน ร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่มคุณภาพ - มีการวางแผนการทำงาน โดยครูร่วมกันวางแผนการทำงาน
6	ด้านการบริหารงานบุคคล - สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นการมองเห็นภาพอนาคตร่วมกัน ของสมาชิกในกลุ่มรับรู้เข้าใจ ทิศทาง มีเป้าหมายที่จะทำกิจกรรมด้วยกัน - มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน สมาชิกเครือข่ายมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน โดยใช้จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง ไปแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่งทำให้ สมาชิกทุกคนได้ช่วยกันเสริมสร้างความเข้มแข็ง คุณภาพซึ่งกันและกัน - มีการพัฒนาครูโดยครูช่วยกันพัฒนาตนเอง โดยผู้บริหารและเพื่อนครูมีส่วนช่วยเหลือครู ให้พัฒนาตนเอง ดังนี้ การส่งเสริมให้ครูสำรวจวิเคราะห์ตนเอง การส่งเสริมให้ครูปรับปรุง ตนเอง การฝึกฝนตนเอง การประเมินตนเอง
7	ด้านการบริหารงบประมาณ - การร่วมกันรับผิดชอบ เป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน วิธีการต่าง ๆ และให้มี ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนและรู้สึกรับผิดชอบต่อโรงเรียน และเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม อย่างเต็มที่ จึงร่วมรับมอบหมายแต่งตั้งให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบงานในด้านต่างๆ - ร่วมกันกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมายระดับปฏิบัติการให้มีความสอดคล้องสอดคล้อง เป้าหมายธรรมนูญโรงเรียน

คนที่	แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
8	ด้านการบริหารทั่วไป -มีส่วนร่วมปฏิบัติงานและช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน โดยมีส่วนร่วมทำงานร่วมกันของผู้บริหารและคณะครู ทุกด้าน ช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ตามกลยุทธ์ -การมีส่วนร่วมรับผิดชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมรับผิดชอบการบริหารโรงเรียนซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ -การมีส่วนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จ หรือมีส่วนรับผลประโยชน์ คณะกรรมการสถานศึกษามี ส่วนร่วมรับรู้ มีความภาคภูมิใจในผลการกระทำ และผลสำเร็จที่เกิดขึ้น และรับผลประโยชน์ในฐานะที่เป็นผู้ส่งบุตรหลาน นักเรียนมาเข้าเรียน

ภาคผนวก ข
แบบสรุปประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม

แบบสรุปประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

คำชี้แจง

โปรดให้คะแนนผลการพิจารณาข้อคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการ
พิจารณาความสอดคล้อง ซึ่งตัวเลขที่ปรากฏแต่ละช่อง มีความหมายดังนี้

- +1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาหรือจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาหรือจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	คะแนนความ สอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	
ด้านการบริหารงานวิชาการ					
1	มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00
2	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00
3	มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	0	+1	0.67
4	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ, การแข่งขันกีฬา, การไปทัศนศึกษา ฯลฯ	+1	+1	+1	1.00
5	ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์, อุปกรณ์กีฬา, อุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ	+1	+1	+1	1.00
6	ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	คะแนนความ สอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	
7	สนับสนุนสถานที่ต่างๆ ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ของนักเรียน	+1	0	+1	0.67
8	ร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนกลุ่มสาระ วิชาต่างๆ	+1	+1	+1	1.00
9	ให้ความร่วมมือจัดหาสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	+1	0	+1	0.67
10	ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการนำเครื่องมือในท้องถิ่นมาใช้ อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00
11	ร่วมมือสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	+1	+1	+1	1.00
12	ส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนา เรื่อง การวัดผลประเมินผล ระหว่างครูในโรงเรียนกับชุมชน	+1	+1	0	0.67
13	ได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านวิชาการและผลการเรียน ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00
14	ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ครูและชุมชน เกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงการจัดทำข้อทดสอบ	+1	+1	+1	1.00
ด้านการบริหารงบประมาณ					
15	มีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการเงิน และงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00
16	มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00
17	มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ - รายจ่าย ในด้านการเงิน และการจัดซื้อจัดจ้าง	+1	0	+1	0.67
18	มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหาร งบประมาณ	+1	+1	+1	1.00
19	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการจัดตั้งงบประมาณที่ กำหนดไว้ในแผนประจำปี	+1	+1	+1	1.00
20	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุน ด้านการเงิน	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	คะแนนความ สอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	
21	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่างๆ	+1	+1	+1	1.00
22	มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณรวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
23	มีส่วนร่วมแสวงหากองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน	+1	+1	0	0.67
24	มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับ ในการบริหารงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00
25	มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้จ่ายที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	1.00
ด้านการบริหารงานบุคคล					
26	เสนอแนะวิทยากรให้มาช่วยสอนวิชาที่ขาดแคลนครู	+1	+1	+1	1.00
27	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งอนุกรรมการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
28	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ	0	+1	+1	0.67
29	มีส่วนร่วมส่งเสริมบุคลากรในด้านการรักษาระเบียบวินัย	+1	+1	+1	1.00
30	สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะ มีการช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	1.00
31	มีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น	+1	+1	+1	1.00
32	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร	+1	+1	+1	1.00
33	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	+1	0	+1	0.67
34	จัดให้มีการอบรม สาธิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	คะแนน ความสอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	
35	ร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร	+1	+1	+1	1.00
36	ร่วมมีดูแลสอดส่องบุคลากรของโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่	+1	+1	+1	1.00
37	ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล ผลการปฏิบัติงานของบุคลากร	+1	+1	+1	1.00
38	รับทราบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
ด้านการบริหารทั่วไป					
39	ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
40	ร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	1.00
41	ร่วมกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านธุรการของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
42	ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบกับแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี	+1	+1	+1	1.00
43	ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมของผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า	+1	+1	+1	1.00
44	ให้ความช่วยเหลือ ประสานความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหานักเรียนทุกๆด้าน	+1	+1	+1	1.00
45	ร่วมก่อสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจูงใจให้เด็กมาเรียน	+1	+1	+1	1.00
46	มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
47	ร่วมกำหนดการใช้อาคารสถานที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	+1	+1	+1	1.00
48	ร่วมศึกษาผลการเรียนของนักเรียนจากสมุดประจำตัวนักเรียน	+1	+1	+1	1.00
49	ให้ความสนใจกับเอกสารที่ได้รับจากโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
50	จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมแสดงเพื่อให้นักเรียนเกิดความรักท้องถิ่นของตนเอง	+1	+1	+1	1.00

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

ข้อ ที่	รายการข้อคำถาม	คะแนนความ สอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	
ด้านการบริหารงานวิชาการ					
1	มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00
2	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00
3	มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00
4	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ, การแข่งขันกีฬา, การไปทัศนศึกษา	+1	+1	+1	1.00
5	ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์, อุปกรณ์กีฬา, อุปกรณ์การเกษตร	+1	+1	+1	1.00
6	ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ	+1	+1	+1	1.00
7	สนับสนุนสถานที่ต่างๆในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00
8	ร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนกลุ่มสาระวิชาต่างๆ	+1	+1	+1	1.00
9	ให้ความร่วมมือจัดหาสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00
10	ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการนำเครื่องมือในท้องถิ่นมาใช้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00
11	ร่วมมือสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	+1	+1	+1	1.00
12	ส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนา เรื่อง การวัดผลประเมินผลระหว่างครูในโรงเรียนกับชุมชน	+1	+1	0	0.67
13	ได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านวิชาการและผลการเรียนของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00
14	ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ครูและชุมชนเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงการจัดทำข้อทดสอบ	+1	+1	+1	1.00

ข้อ ที่	รายการข้อคำถาม	คะแนนความ สอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	
ด้านการบริหารงบประมาณ					
15	มีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00
16	มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00
17	มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ในด้านการเงินและการจัดซื้อจัดจ้าง	+1	+1	+1	1.00
18	มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00
19	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี	+1	+1	+1	1.00
20	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการเงิน	+1	+1	+1	1.00
21	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่างๆ	+1	+1	+1	1.00
22	มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณรวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
23	มีส่วนร่วมแสวงหากองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน	+1	+1	0	0.67
24	มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับ ในการบริหารงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00
25	มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามแผนการใช้จ่ายที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	1.00
ด้านการบริหารงานบุคคล					
26	เสนอแนะวิทยากรให้มาช่วยสอนวิชาที่ขาดแคลนครู	+1	+1	+1	1.00
27	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	คะแนนความ สอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		ผู้ช่วยฯ คนที่ 1	ผู้ช่วยฯ คนที่ 2	ผู้ช่วยฯ คนที่ 3	
28	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ	+1	+1	+1	1.00
29	มีส่วนร่วมส่งเสริมบุคลากรในด้านการรักษาระเบียบวินัย	+1	+1	+1	1.00
30	สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะมีการช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	1.00
31	มีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น	+1	+1	+1	1.00
32	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร	+1	+1	+1	1.00
33	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	+1	+1	+1	1.00
34	จัดให้มีการอบรม สาธิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	0	0.67
35	ร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร	+1	+1	+1	1.00
36	ร่วมมีคุณสมบัติแสดงบุคลากรของโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่	+1	+1	+1	1.00
37	ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล ผลการปฏิบัติงานของบุคลากร	+1	+1	+1	1.00
38	รับทราบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
ด้านการบริหารทั่วไป					
39	ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
40	ร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	1.00
41	ร่วมกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านธุรการของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
42	ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบกับแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี	0	+1	+1	0.67

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	คะแนนความ สอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	
43	ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมของ ผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า	+1	+1	+1	1.00
44	ให้ความช่วยเหลือ ประสานความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหา นักเรียนทุกๆ ด้าน	+1	+1	+1	1.00
45	ร่วมก่อสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจูงใจให้ เด็กมาเรียน	+1	+1	+1	1.00
46	มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน	+1	0	+1	0.67
47	ร่วมกำหนดการใช้อาคารสถานที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้	+1	+1	+1	1.00
48	ร่วมศึกษาผลการเรียนของนักเรียนจากสมุดประจำตัว นักเรียน	+1	+1	+1	1.00
49	ให้ความสนใจกับเอกสารที่ได้รับจากโรงเรียน	+1	+1	0	0.67
50	จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้ครูและภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาร่วมแสดงเพื่อให้นักเรียนเกิดความรัก ท้องถิ่นของตนเอง	+1	+1	+1	1.00
ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ		0.95			

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างภาพประกอบการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนโปแตง
นายสนธิ จันทน์นวล

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองเจริญ
นายสุวรรณ เหล่ามา

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังหินชา
นายอรุณ ใจปานแก่น

ประวัติย่อของผู้ศึกษา

ประวัติย่อของผู้ศึกษา

ชื่อ	นายธนกร หนูกลาง
วันเกิด	วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 766/99 หมู่ 1 ถนนอุดร-เชียงใหม่ ตำบลบ้านเลื่อม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านโคกนกสาริกา หมู่ 7 ตำบลบุญทัน อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู 41000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองบัววิทยายน จังหวัดหนองบัวลำภู
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2549	ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) วิชาเอกคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2556	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

